

26-ik szám. Junius 25. 1868.

HAZÁNK

S A

KÜLFÖLD.

Szépirodalmi, ismeretterjesztő és társaséleti
KÉPES HETI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

SZERKESZTŐ-TULAJDONOS:
SZOKOLY VIKTOR.

KIADÓ:
EMICH GUSZTÁV.

A képeket kitünőbb művészeink rajzolják s metszi **RUSZ K.**

Előfizetési feltételek:

Pestre vagy vidékre, postai küldéssel vagy házhoz hordással,

egész évre	6 frt — kr.
félévre	3 frt — „
negyedévre	1 frt 50 „

Előfizethetni minden postahivatalnál.

Hirdetmények díja: 3 hasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 5 uj kr. Bélyegdíj külön 30 uj kr.

Az előfizetések s a hirdetményi illetékek a kiadóhivatalba (Barátok-tere 7-dik sz.)
a kéziratok pedig a lap szerkesztőségéhez (Dohány-utca 1-ső sz.) bérmentes
levelekben intézendők.

PEST, 1868.

NYOMATOTT EMICH GUSZTÁV

M. AKAD. NYOMDÁSNÁL.

Mai számunkhoz egy fél ív melléklet és az első fél évi tartalomjegyzék van csatolva.

TARTALOM.

Cikkek: „Négy nap dörgött az ágyú...“ (A Honvéd-Albumból.) Költemény. *Petőfi Sándortól.* — „Magyarországi fűrdők: X. A schwarzenbergi hidegvizgyógyintézet Szepe-megyében.“ *K. K.-tól.* — „A freskó-képek írója.“ — „Az alchimia.“ *S. S.-tól.* — „A hysteria.“ *Thaly László-tól.* — „A Honvéd-Albumból.“ — „Egy magyar főúri temetés két-száz év előtt.“ *Közl: Székely Sándor.* — „A gyöngy.“ *S. S.-*

tól. — „Egy hét története.“ *Vadnai Károlytól.* — „Vegety közlemények.“ — „Irodalom.“ — „Szerkesztői üzenetek.“ — „A Honvéd-album“ előfizetőinek névsora. — „Ujdonságok.“

Képek: Négy nap dörgött az ágyú... — Bernát Gáspár. — A schwarzenbergi hidegvizgyógyintézet. — „Csata után.“ (Mutatvány a Honvéd-albumból.)

Irodalom.

— (*Francienburg Adólf „Emlékiratai“*) Emich Gusztáv kiadásában most jelentek meg három kötetben, (áruk 3 ft. 60 kr.) Frankenburg, szépirodalmunk ezen vonzóttollú veteránja s a 48-as évek előtt az „Életképek“ emlékezetes szerkesztője — e három kötetben 1831-től 1847-ig terjedő élményeit beszéli el, szellemi és szellemi, vonzó modorban, élénk korrajzi képeket nyújtva azon korszak társaséleti, művészeti és irodalmi életéből. Memoire — irodalmunk — mely a politikai élet mezejéről már meglehetősen számmal dicsekedhetik,

— e három kötetben annál inkább gazdagodott, mert ezek a 48 előtti társadalmi, művészi és irodalmi életet tárják elénk, s így e téren úgy szólnak az első adatokat nyújtják.

— (*„Érvendi kalauz a nép számára,“* üdívös tanácsokkal az egészség és élet föntartására. A magyar orvosok és természetvizsgálók rimaszombati vándorgyűlése által jutalommal koszorúzott pályamű. Irta dr. *Török János* főorvos. Ára e műnek 1 ft.

Szerkesztői üzenetek.

— *Kun-Szentmiklósrá:* Sz. G-nak. Igen-igen jóra való közlemények ezek a másik lap számára; kérünk „ide“ is. — Annak idején kérjük jelentkezni csak egy sorral, s a kérdéssel tárgyat elküldetjük.

— *Szegeden:* G. T-nak. Az epigrammot nem adjuk ki.

— *Szakolczára:* U. A-nak. Várjuk az okiratokat is.

— *Hatzfeldre:* Az a népismertetés nagyon hiányos, valamint a rajz is, melyen az illetők nem foghatnának eligazodni.

— *Szerelmére:* Az első nagyon száraz kivonatokat tartalmaz oly tárgyról, melyről már ezernél több, terjedelmes könyvet írtak; a másikkra meg nehezen találunk egyhamar alkalmas időt.

— *Pesten:* P-nak. Meg fog jelenni.

A „HONVÉD-ALBUM“ előfizetőinek névsora.

(*XVI. Közlemény.*) Csicskó János evang. lelk. Kassá 5 ft.; Major Sándor, Vasvári 5 ft.; Oblath Leo Szabadka 5 ft.; Borotvás Sándor H. M. Vásárhely 2 ft. 50; Fraenkl és Csengery — 4 ft.; Vigh-Menshausen Anna Cairo (Áfrika) 5 ft.; Szörtesey Gyula Csik-Tapolca 4 ft.; ifj. Vágner János Adony 2 ft. 50; Majoros István Zenta 2 ft. 50; Oblath Lipót — 2 ft. 50;

Babocs Ince — 2 ft. 50; Deák Ferenc — 2 ft. 50; Kovács Lajos Pest 2 ft. 50; Kovács Károly — 2 ft. 50; Sarlay János Pest 2 ft. 50; összesen: 3729 előfizető.

— A szabadságharc szobrára külön adakozók nevei közül tévedésből kimaradt S. Kovács Endre s neje B. Félégyházáról 2 ftal s J. Kovács Emma 1 ftal.

Ujdonságok.

(Jelen számunk utolsó lévén ez évnegyedben,) midőn tisztelettel kérnök régibb olvasóinkat előfizetéseik mielőbb megújítására, egyszersmind tudatjuk, hogy főiparkodásunk, miként úgy cikkeink, valamint rajzaink minden művelt izlésű olvasó igényét kielégítsék. A multéviéknél is szebb, „Huszár-bravour“ című nagy, színes jutalomképünk már készül, s azt csak 30 krnyi csomagolási díjért lapunk minden előfizetője megkapja, habár csak negyedéves részletekben is fizet elő egész évré.

— (A „Honvéd-album“ utolsó két ívét most) nyomják s mert e diszmi befűzésén és bekötésén számos munkás dolgozik, szétküldését a kiadóhivatal már július első napjaiban megkezdheti, azon rendben, melyben az előfizetések történtek. Ez okon csak akkor kérjük reklamálni, ha a lapok

jelentik, miszerint a „Honvéd-album“ már minden előfizető részére elküldtetett s még sem jutott volna kézhez. Mai számunk képei némi fogalmat nyújthatnak e diszmi pompás kiállításáról, melyből valószínűleg második kiadást is fog kelleni rendezni.

* (*Napoleon herceg*) vasárnap reggel utazott el Pestről. A herceg mindent megtekintett Pesten, s mindenütt szívesen fogadták. A napi lapok a legapróbb részletekig elmondták a hercegről mindazt, mit csak hallottak. Elmondták, mennyire hasonlít I. Napoleonhoz és hogy a lövöldei diszestélyen mit evett és ivott. A heti lapoknak tehát nem marad egyéb, mint utólagosan a herceg nevezetes látogatásait elősorolni. A herceggel, mihelyt Magyarországba ért, az a kollektánság történt, hogy a gőzhajóval vissza kellett fordulni az ország határaiig, hogy a pesti francia konzult és a miniszterium küldöttjét a hajóra vegyék, mert a gőzös Dévénynél elfelejtetett kikötni. A herceg legtöbbet volt Kiss Miklós honvédezredes, Türr és Klapka társaságában. Sok ismerőst találhatott Pesten: az emigráció több tagját. Pesten időzése második

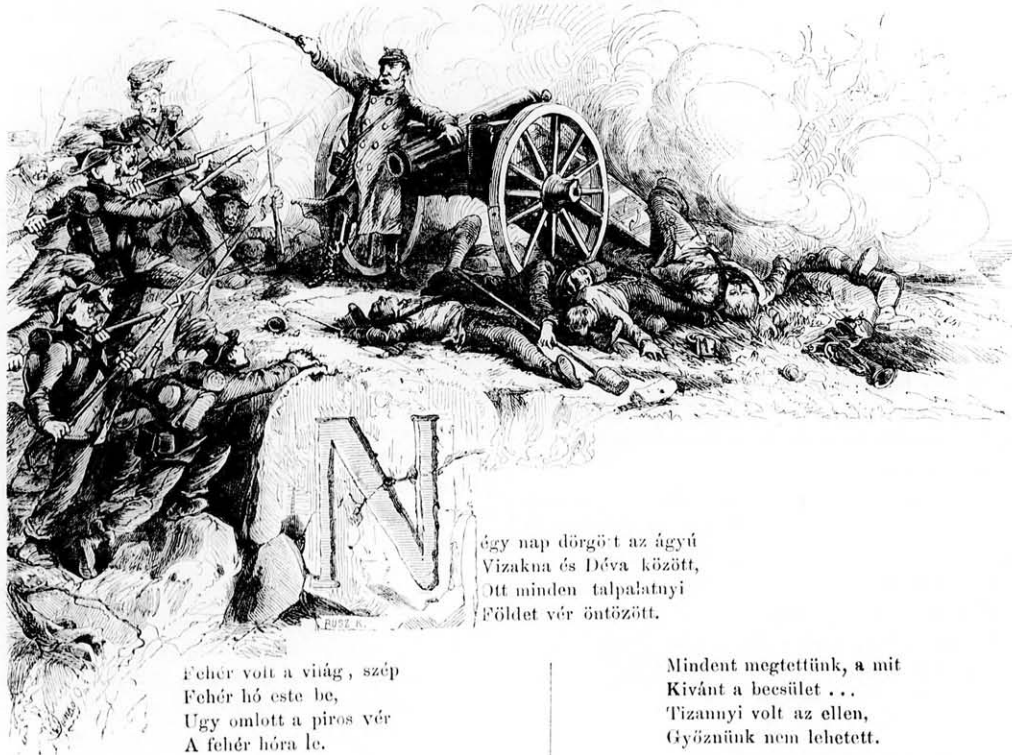
Negyedik évi folyam.

26 szám.

Június 25-én. 1868.

Négy nap dörgött az ágyú...

(A HONVÉD-ALBUMBOL.)

Négy nap dörgött az ágyú
Vizakna és Déva között,
Ott minden talpalatnyi
Földet vér öntözött.

Fehér volt a világ, szép
Fehér hó este be,
Ugy omlott a piros vér
A fehér hóra le.

Négy hosszú nap csatáztunk
Rettentő vad esatát,
Minőt a messzelátó
Nap csak nagyécha lát.

Mindent megtettünk, a mit
Kívánt a becsület...
Tízannyi volt az ellen,
Győznünk nem lehetett.

Szerencse és az isten
Tőlünk elpártola,
Egy pártfogó maradt csak
Velünk; ez Be m vala.

Oh B e m, vitéz vezérem,
Dicső tábornokom!
Lelked nagyságát könyves
Szemekkel bámulom.

Nincsen szóm elbeszélni
Nagy hősiségedet,
Csak néma áhitattal
Szemlélek tégedet.

S ha volna ember, kit mint
Istent imádanék,
Meghajlanék előtted
Térdem, meghajlanék.

S nekem jutott a vészes
Dicsőség, hogy veled
Járjam be, oh vezérem,
A csatatéreket.

Te melletted lovaglék
A harc veszélyiben,
A hol az élet pusztul
És a halál terem.

Sokan elhagytanak, te
Rendíthetetlen agg,
De úgy-e téged, úgy-e
En el nem hagytalak?

S lépésid mind halálig
Követni is fogom,
Oh, B e m, vitéz vezérem,
Dicső tábornokom!

(Debrecen, 1849.)

Petőfi Sándor.

Magyarországi fürdők.

X. A schwarzenbergi hidegvizgyógyintézet Szepesmegyében.

Nem csak az újabb korban, hanem már a régi időkben is jó sikerrel alkalmaztatott az orvosok által az úde viz bizonyos betegségekben, főleg lázknál, csúsz és gyuladásoknál, de a gyógyítás minden rendszer nélküli volt, a mennyiben csak fürdésből, meg öntözésből és borogatásból állott; — míg e század elején a jeleselméjű Priesznitz azon állítással lépett föl, hogy nemcsak az említett, hanem minden betegséget orvosság nélkül, egyszerű természetes módon hideg vízzel lehet gyógyítani.

Minden tudományos kiképezés nélkül, egyszerű, természetes, de éles elméjével rendszeresítette a gyógymódot, és hogy tökéletesen sikerült neki, számtalan esetben be is bizonyította.

Tudva van a művelt közönség előtt, mily hamar terjedt egész Európában Priesznitz csodászerű gyógyításának híre, mindenfelől hozzá zarándokoltak a sinlödök, és sikeres gyógyításának eredménye az lön, hogy szerény — igénytelen hajlékából nagyszerű, európai hírű gyógyintézet emelkedett, mely évről évre nagyobb virágzásnak és felkarolásnak örvendett.

Priesznitz első fellépése óta ez új gyógymód több tudományos férfi figyelmét ébresztette fel, kik miután tudományos alapra fektették, önálló gyógymóddá vált, melynek élettani igazságát, dacára annak, hogy az orvosi egyetemek eddig kellő figyelmet reá nem fordítottak, — elvitázni nem lehet.

Az egészség helyreállítására minden testben létezik életerő, melynek működése elegendő, ha a szükségelt életfeltételek kellő mértékben nyújtatnak a testnek, de nem heterogen orvosságok által, melyek az életerő működését gátolják, hanem csak a víz vagy természetes gyógyítás által érhető el gyökeresen. — A természetes gyógyításhoz azért nemcsak 6—20 foknyi víz, de egyszerre mind jó levegő, kellő diéta és mozgás szükségeltetik.

Priesznitz halála óta egész Európában keletkeztek a graefenbergi minta szerint hidegvizgyógyintézetek, és így hazánkban is, melyek közül leginkább figyelmünket érdemli a Kárpátok egyik regényes ölében fekvő, itt bemutatott feketehegyi — schwarzenbergi — jó hírben és virágzásban álló intézet.

Ha az alföld szép rónájától búcsút vévo, ide szállunk fel a Kárpátok hegykoszorúi közé, pillanatnyira a szabadságot jelképező nyílt rónaság elvesztése után, a tekintetünket korlátoló bérecek szűk keretében, szívünket fájó érzés fogja el, — de pihentetve szemünket a szokatlan látványon, az eget verő bérecek, magasra törő fenyvesek árnyas lombjai alól minduntalan előesőrtető csermelyek s kristály patakokcskák élénk szökellesein, az úde képet lehellő viruló rétek mosolygásán: — szívünk emelkedni kezd, e bájos látvány mindinkább magához vonz . . . míg egy-

szer elfelejtjük otthonunkat, s hódolva simulunk e feuséges hogyi képhez.

Ily varázserővel bír a schwarzenbergi fürdő, mely Szepesmegyében, a derék magyarérmelmű Wagendrüszel bányavárostól $\frac{1}{4}$, Iglótol 3, Lőcsétől 4, Rozsnyótól 5, Kassától 10 órányi távolságra egy szép fenyő-erdőkölí környezett hegykatlanban, a tenger színe felett 2099 láb magasságban fekszik.

E most virágzó intézetnek, egy — 1847. évben alakult — részvényes társaság voté meg alapját, melyet Lomnici Vilmos orvos ur — ki mielőtt e természetes gyógymódra Bécsben az egyetemen elméletileg, későbbben Graefenbergben gyakorlatilag is kiképezte volna magát — a társaságtól megvett, és már 1853 évben egészen a graefenbergi mintájára rendezett be.

Az intézet 4 épületből áll, melyben a társalgási és táncterem kivül 40 vendégszoba van; — a betegek ellátásáról minden tekintetben gondoskodikva van. — Olcsóbb fürdőt pedig alig találhatunk,

mert tökéletes ellátás, azaz étkezés, lakás, kiszolgalat, orvosi segély, a szoba minémüségehez képest hetenként 10—13 frintba kerül, mely előnyös körülmény, az intézet meglátogatását szegényebb sorsuaknak is lehetővé teszi.

Tájékozásul megemlítjük, miszerint az alföldről vaspályán Kassáig utazók bérkocsikon 8—12 forint fizetés mellett utjokat a fürdő felé azonnal folytathatják.

Állíthatjuk ezek szerint, hogy a schwarzenbergi fürdő, e jeles hazai intézet szép jövőjéről kies fekvésén s üditő levegőjén kívül, a kellemes zétányokkal bőven ellátott, kényelmesen berendezett s gyorsan segítő sikeres fürdője, avatott, barátságos érzelmű orvostulajdonosa sok évi tapasztalatai, — az e helyhez közel elfutó éjszaki vaspálya vonal létesülése — mint egyiránt fontos tényezőlk — elég kezességet nyújtanak, — melyet is ennél fogva a szenvedő emberiség figyelmébe és pártfogásába eléggé nem ajánlhatunk.

K. K.

A fresko-képek írója.

Ez alkalommal az 1848 előtti korszak sajtáságos alakjainak, gőz- és vasútnélküli életének szintén sajtáságos rajzolóját, a régi (hála istennek, hogy régi!) magyar legénykedésnek a Józsa Gyurik, Keglevichék s a többiknek megörökítőtjét, a jurátusi adósságcsinálás idealizátorát, egy régibb irodalmi genre teremtőtjét, s szerencse, hogy majdnem csak egyedüli képviselőjét — mert nyomorult utánczói Bernát élcevel nem bírván, említést sem érdemelnek; — a táblabírói korszaknak, melyet annyira szeretett ostorozni, mai társadalmi életünkben is szüziesen megőrzött alakját mutatjuk be Bernát Gáspárban, vagy miként őt fél Magyarország nevezi: „Gazsi bátyánk“-ban.

Irodalmi működése mélyebb nyomokat nehezen fog hagyni maga után és sajtáságos irmodora, mely eredeti, mint Gavarni geniálisan karcolt, de azért még sem szép alakjai, — a lúd-kalamussal bizonyára közös sirban fogja lelmi örök nyugodalmát; de mindezek dacára Bernát Gáspár irodalmunk közelebb mult évtizedeiben, midőn a nemzeti élet fellobbanó szikrája egy Vörösmartyt, Petőfit, Tompát, Aranyt s Jókait keltet életre, ezek alkotásai mellett, ha nem is időszerű, hanem oly sajtáságos tért foglal el, mely figyelmet érdemel, gondolkodni készteteti a figyelmes észlelőt. Amazok merész kézzel tépték szét maguk körül a mult fonákságait s elhatározottsággal szöktek

át egy új nemzeti élet révpartjára, — mig emez freskóképeiben kikacagja „maradi társaséletünk“ ferdeségeit, hanem azért szeretettel csüng rajtuk s nem mutat új irányt, mely ránézve repulsiv erőtt gyakorol.

Bernát Gáspár ma már úgynevezett „irodalmi veterán;“ ma már lúdtolla, mint csatákban a fringyia, kiment a divatból, s bizonyára szöggre is akasztá azt a jurátusi élet egyéb sallangos reliquiájával együtt; de bármint szabadkoczék is ellene, bármennyi életet csináljon is az új korszak reformjai és találmányaira, akármily mérvben lássék is mai társadalmi életünk felszínén mindnyájunkkal együtt úszni: egyénisége körül, régibb irodalmi működése óta, nimbuszként még mindig ott lebeg az a fringyiás, az a jurátusi légkör. S ne igyekezzék — most már későn is volna! — azt elrebbenteni maga körül; az nyujt neki, mint a régi idők élő emlékoszlopának, különös szeretetreméltóságot.

Bernátfalvi Bernát Gáspárt rágalmozói korára nézve Cagliostronak mondják, s vannak, a kik állítják, hogy II. József császár végnapjaiban már látta a napvilágot, látta „a Bécsből, siralmas fogóságából akkoron Budára visszahozott magyar szent koronát.“ Biztosabb adataink szerint azonban ő 1810. június 10-dikén született Tiszafüreden s így még mindig erőteljes férfikornak örvendő,

Szülei előkelő nemes családbeliek voltak s atyja egyike a legnemesebb érzelmű, jellemben gazdag és munkás embereknek. Megyei tisztviselő volt ugyan és hivatalos teendőikkel elhalmozva, de azért éjjeli nappali üres óráit a tudomány és művészetnek szentelé. Dilletáns ezermester volt. Zongorázott, még pedig sajátkészítményü zongoráján, hegedült, festegetett és költeményeket, tudományos és politikai cikkeket írt. Ő oltá „Gazsiba“ is az irodalom irányában való előszeretetet, a pontosságot és gyöngédséget, melynek köszönheti Gáspár, hogy egész élté pályája folytán alig volt akár magán, akár irodalmi ellensége.

Bernát Gáspár iskoláit Debrecenben, Pesten és Sáros-Patakon végezte, atyjának kora halála azonban meggátolá abban hogy valamely határozott életpályára lépjen, s így lön ideálja azon függetlenség, a melyet egész életén át megtartott. Még csak lapot sem szerkesztett, lapnál sem dolgozott soha!

Az írói hajlam, szép képzettségü atyja befolyása mellett, korán jelentkezett benne és

ezért már fiatal gyermek korában irogatott verseket.

Első művecskéi a „Hasznos Tanácsadó“ s a „Rajzolatok“ című lapokban jelentek meg, 1840. után pedig a „Honderübe“ dolgozott. Első önálló műve 1848. márc. 13-dikán „Freskóképek“ cím alatt jelent meg, a 2-dik kötet 1851. s a 3-dik 1854-ben; később, 1857-ben a „Kacagányok“ s „Lavotta élete“ című könyvek jelentek meg tőle, hat év múlva pedig a „Ki a vivát?“ című színmű, melyeken kívül száznál több darabra menő humorizmusok közlének tőle az albumok, évkönyvek és lapok.

Bernát Gáspár.

A mit azonban igen kevesen foglalkoznak tudni, ide jegyezzük még azt is, hogy Magyarországon alig volt s van népdal — és zeneeköltő, kinek művét Kárpátoktól Ádriáig annyi ajk hangoztatta volna, mint Bernát Gáspár egyik kompozícióját. 1834-ben t. i. hat népdalt szerzett s ezekre egyszerűs mindnő tákat is készített. E hat népdal egyike, melyet ismer minden magyar ajk, az: „Az alföldön halászlégeny vagyok én“ című.

A z a l k h i m i a.

Az emberi vizsgálódó szellem sohasem nyugszik.

Mi ez előtt egy századdal kivihetetlennek látszott, ma valósult, s ki tudja, vajjon a mik előttünk még lehetetlennek tetsző dolgok, nem valósíthatnak-e az utókor által?

Minden találmány eleintén csak gondolatban ment végbe; gondolkodni mindenkinek szabad, s mindenkinek — az összes emberiségre háramlandó hasznót tekintve — erkölcsi kötelessége gondolatában készített találmányát valósítani, hogy életre- vagy nem életre valósága kitűnjék, s hogy

bírálatát kiki megtehesse reá, mert hiszen a tökély csak úgy áll be, ha előbb a tökélyt akadályozó kinövések elsimíthatnak. Ámde, a föntebbiek által buzdítva, hány áltan alakult az ó-kor homályában, melyek bár lényegileg moró valótanságokból állottak, mégis találtak követőkre, s csakis a fokonként emelkedő korszellemnek, s a gondviselőnek — mely mindig adott böles férfiak — köszönhető rombadülésük.

Ez áltanokhoz tartozott az alkhimia is, melyről jelen cikkünkben szólnunk.

Az alkhimia fogalma alatt oly vegytani kísérle-

tek értetnek, melyek által a nemtelen vagy kevés becesel bíró érczek nemesbökké változtatnak át, — így p. o. azt ónt, vagyis eint ezüstté, a kénest, ezüstöt aranyvá kisérték átlényegíteni.

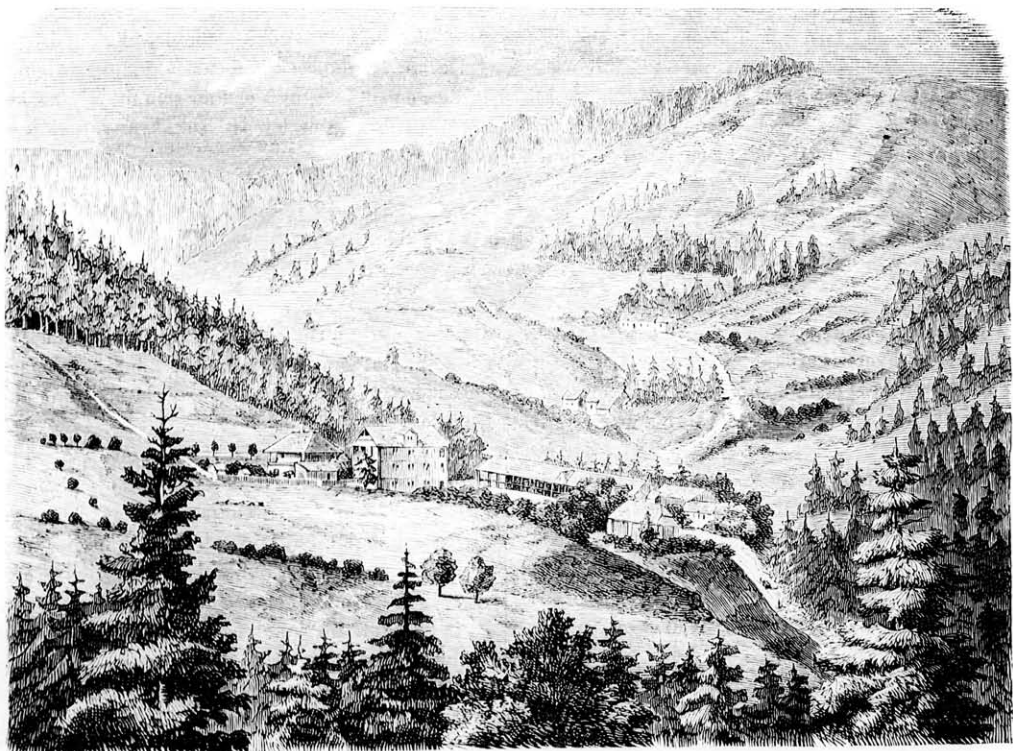
Hol, melyik népnél kezdeményeztetett az alkhímia, nem tudni, amyi azonban bizonyos, hogy már az ókorban ki volt fejlődve, jókor lábra kapván a fényüzés s a haszonvágy, s a középkoron keresztül az újkor első feléig föntartá magát.

Az alkhímisták egyszersmind oly anyag előállításán fáradoztak, mely kissébbitené az aggság terheit, bármely kóresetben gyógyítaná, egy szóval: meghosszabbítaná az életet.

dolog feltalálása tulajdonítottatik — egyike volt a legelőkelőbb alkhímistáknak, s tőle több khemiai és alkhímiai munka jelent meg.

Legnagyobb fokra a rómaiaknál hágott az alkhímia, mert hisz a zsarnokság fő gyümölcsei közé tartozik ez álbölcsesség és babona; másrésztől az azon időben való roppant pazarlás is lovalta az alkhímistákat, s naponként szaporította számukat.

Calligula egyike volt a legszenvedélyesebb alkhímistáknak, míg Dioeletián keményen megtiltá annak füzését, s szigorúan meg nem pa-

A schwarzenbergi hidegvíz-gyógyintézet Szepesben. (Kallós K. rajza. Szövege a 402 lapon.)

E csodás anyag előállítására — szerintök — oly állományra van szükség, mely minden anyag őstárgyát magában foglalná, nevezvén ezt a *ből-csek kövénck*.

Az ő, valamint a középkori alkhímisták, hogy a nép által felsőbb lényeknek tartassanak, s így általuknak minél több bámulót és moecénást szerevén, ezek pénzből üzhessék kísérleteiket, maguk között külön nyelven beszéltek, s művelteiket lókuszpókuszokba takarták.

Azt tartják, hogy a híres *Hermes Trismegistus* — kinek majdnem minden elméleti és gyakorlati

ranesolta, hogy az e tárgyba vágó iratok egyik megégettessenek.

Erélyes felszólalásának meg volt sikere, mert ez időtől kezdve a rómaiaknál nyilvános alkhímista egy sem találkozék.

Annál inkább felvirágozott ez a képzelgő araboknál, bizonyos Geber nevű tudós kezdvén meg azt, ki — egyik, ő tárgyba vágó munkájában — már megomliti a kénésű készítményeket s ezeknek módját.

A középkorban leginkább a klastromokban bezárkózva élő barátok foglalkoztak az alkhímia-

val, sőt még mi több: egy pápa, XXII. János is, szenvedélyesen buvárlotta, míg nem az utána következő józanabb pápák szigorú parancsára a barátok abban hagyták.

Ezzel azonban nem volt minden osztályból kiirtva az alchimia; I. Edward angol király uralkodása alatt ugyanis egy Lull nevű alchimista emelkedett fel, ki, miután azt beszélték felőle, miszerint a király számára 50,000 font kénest aranyra változtatott, nem csekély számú hívet szerzett az alchimianak.

Azonban az alchimia által tisztázott vegytani alaptételek mindig szélesebb körben kezdvén mozogni, csakhamar belátta a művelt többség az alchimia (a mennyire ez főleg az arany ezüst s a bölcsek kövének előállítására irányoztaték) valótlanágát, s követőinek száma mindinkább csökkent, s kivéve egy-két titokban működöt, kik között ott szerepelt Ferenc Károly Lauenburgi herceg (1659), s továbbá a híres Saint-Germaint

XV. Lajos udvarában, — az újkor első felében bizvást elenyészőnek mondhatjuk.

Mi volt tehát az alkymia haszna?

Mindenekelőtt a vegytan kiművelése, a kénest készítmények, mint p. o. az érekermesnek, a porcellannak — mely a khinaiak után Bötcher németthoni vegyész által találtatott fel, midőn Joachim szász fejedelem parancsára Meisenben 1701-ben aranyat kelle csinálnia — felfedezése.

Hogy valamely érc valóban aranyra vagy ezüstre változtatott volna egyes alchimisták által, azt az újabb khemia tagadja; ennek lehetősége azonban nincs kizárva, ha a khemia oly felfedezésekre jut, minőkkel ma nem bír, s ha azon feltét, mely szerint az ércnek nem egyszerű, hanem összetett anyagok, — bebizonyul.

De hogy a bölcsek követ feltalálni valamint eddig nem tudták, úgy ezután sem fogják, az kétségtelen, bár feltalálását sokakra ráfognak — élcből.

S. S.

A h y s t e r i a.

(Nőszenv.)

(Vége.)

Ritkábban: ásítási, sirási, nevetési görcsök is jönnek elő a hysterikusoknál.

A m. kir. egyetem belgyógyászati kórodáján f. évi január hó utolján volt alkalmunk egy ily esetet észlelni.

Előre kell bocsátanom tankórházunk célszerűtlen voltát. Nélkülözünk ugyanis oly kisebb szobákat, hova egyedül lehetne oly beteget helyezni, ki akár baja ragályossága, akár ijesztő volta miatt a többi beteg kedélyét fölzavarhatja. Kénytelenek vagyunk nagy közös termekben gyógykezelní mindenféle betegséget.

Az egyik ily közös teremben, nyavalyatörésben szenvedő tizenhat éves leánya feküdt, egyszer éjszaka roppant erős rohama jött; az ápolónők maguk nem bírtak már vele, (ki valaha látott ily rohamot, tudni fogja, hogy egy gyöngö leányunk ágybani megtartása, nyolc—tíz erős férfinak is nagy munkába kerül;) behívták tehát a lábadozó betegeket, s ezeknek segélyével megóvták a roham elmúltáig a leányt. Másnap reggel a lábadozók egyike, ki váltólázban kezeltetett elébb, rosszul kezdi magát érezni, szünet nélkül az éjjel látott dolgok foglalkoztatják elméjét, fő- és alhasi fájdalmakat panaszol, s pár óra múlva a fiatal művelt leány hysterikus görcsöket kap, még pedig a nevető-görcsöt.

Sok poéta leírta már e kínos állapotot, még pe-

dig bizonyosan hatalmas phantasiája utasítása nyomán. Én nem bírok merész képzelő tehetséggel, azért pusztán az észlelt, a látott tüneteket írom le.

A magát esendően viselő betegnek szemei ragyogni kezdenek, mind élénkebb-élénkebben, ajkát kellemes mosolyra vonja, majd a közönséges nevetés hangját hallatja, elébb halkán, — majd emelkedőleg, mind jobban-jobban, végre erős, hogy — úgy mondjam — jóízű hahotában tör ki; ez is mindinkább emelkedik, szemei könnybe lábadnak, arca kínos kinyomatot nyer, tagjai rángatózásba jönnek, légzése gyorsul, egész testben remeg; a hahota fuldoklás, csuklásféle hanggá változik, halkabbá lesz. végre elenyészik s vele az összes tünetek.

E roham időtartama két, legföljebb két első és harminc másodpercre terjedt. Előintén gyorsan 5—6 pernyi időközökben ismétlődtek, utóbb aláhagytak. Többször sikerült azokat egészen elfojtatni, ha a beteget kacagási készletésének visszatartására, elnyomására és mély belégzésre intettük. Kísérletet tettem a roham alatt a két fejűter lenyomásával, (ezen üterek lenyomatván, a nyavalyatörés megszűnik szemeit forgatni és gyorsan alább hágy) azonban ez semmi eredményre nem vezetett; úgy szintén cserben hagyott a hidegvizeli locsolás is.

E közben betegünk szomszédja, szintén fiatal leány, ki társnője roszullétét élénk részvéttel kíséerte, elkezd hánykolódni, s pár perc múlva örvényesig fokozódó ránggöresöktől lepetik meg; tép, szakgat mindent, a mit ér, egész marékiszámra huzza ki haját, harap, rug, vág, marcangolja öntestét, szóval a legmagasabb fokú hysterikus görcse lett, ugyannyira, hogy le kelle ágyához kötözni. A teremben fekvő négy—öt női beteg idegzetét fölingerli e kettős jelenet, roszul kezdik érezni magukat, az egyik sir, a másik ijedez, borzasztó pillanat! Kilátásunk volt rá, hogy egy negyed óra múlva az egész kóroda örültekkel lesz tele.

Hála a gyors intézkedéseknek, ez nem történt meg! A két nagyon roszul levőt azonnal elkülöníték, a többi azután lassan megnyugodott.

Hysterikus göresökre minden nő fogékony, s hogy ez egyik egyénről a másikra átterjed, többször olvastam; esetek vannak fölhozva, midőn egy egész zárda összes szüzei, vagy háremek számos tagjai, mind kacagó görcsöket kaptak.

Mindez előttem hihetlennék látszék s ime most e ritkaságnak kicsinyben tanúi valánk, pedig itt oly nők kapták meg, kiknek egyike sem szenvedett még e betegségben. Mennyivel valószínűbb ez zárdaszüzeknél és háremek hölgyeinél, kik többé-kevésbé mind hysterikusak.

Meg kell említenem még, mielőtt valódi tárgyamhoz visszatérnék, hogy a kacagó göresben szenvedő nő, rohama alábbhagyása után is azonnal visszakapta azokat, mihelyest előtte olyasmit beszéltünk, mi csak kissé komikus színezetű volt is.

Boállanak még hysterikusoknál hűdések is, gyakrabban egyes tagokon, néha egy egész oldalon is. Ily esetekben a villanyosság hatalmas gyógyításokat eszközölt, és a betegek nagy száma rekonszenvez is annak alkalmazásával.

A gyógyításmódok *lelkiek* és *testiek*; a baj legtöbbször kefély-bántalmazottságból származván, gyógyításának is természetesen majd mindig erre kell irányzódnia. Csak oly esetekben nyulnak gyógyszererekhez, hol a hysteriának testi bajokból (vízvérség, sápkór) lett származásán semmi kétség fönn nem forog. Helyesen vitt gyógykezelés által az ok és okozat mihamar üdvös javulásnak indul.

A szellemi befolyások által előidézett nőszenvékenél, úgy a gyógy mint a bánásmódra vonatkozólag, nagyon különbözők a vélemények.

Míg egyik túlszigort tanácsol, addig a másik fölötte engedékeny; egyik a lélekre akar hatni,

másik pusztán a testi tünetekre; egyik az idegingerlő, másik az idegesillapító szereket ajánlja stb.

Sem e lapnak iránya nem engedi meg, sem pedig nekem nem föladatom a gyógymódokat fejtegetni, s az egyiknek vagy másiknak, nézetem szerint előnyösebb vagy hátrányosabb voltát kimutatni; ezek elvontságuknál fogva, a nagy közönséget úgy sem érdekelnék. Itt csak a bánásmódok legelterjedtebb és legmértányosabbjait kívánom megemlíteni.

Iparkodjunk betegünk irányában magunkat lehető leggyöngédebben viselni; hódoljunk kisebb szeszélyeiknek, a nagyobbakról szép szerével beszéljük le őket; keressünk számukra oly szórakozást, mely izgatólag nem hat; ilyenek a zöldbe kirándulások; baráti-, családi összejövetelök; mulattató, könnyű modoru olvasmányok. Sorsukat, mely fölül, ha az tökéletes boldog is, többnyire kétségbe vannak esve, igyekezzünk előttük kedvezőbb színekben feltüntetni.

Panaszaikat hallgassuk ki a legnagyobb figyelemmel, de a képzelt bajok ellentétét tagadjuk meg. Tanusítsunk folytonos részvétet szenvedéseik iránt, mert a közöny, vagy épen tán a gúny, elkeseríti még jobban őket.

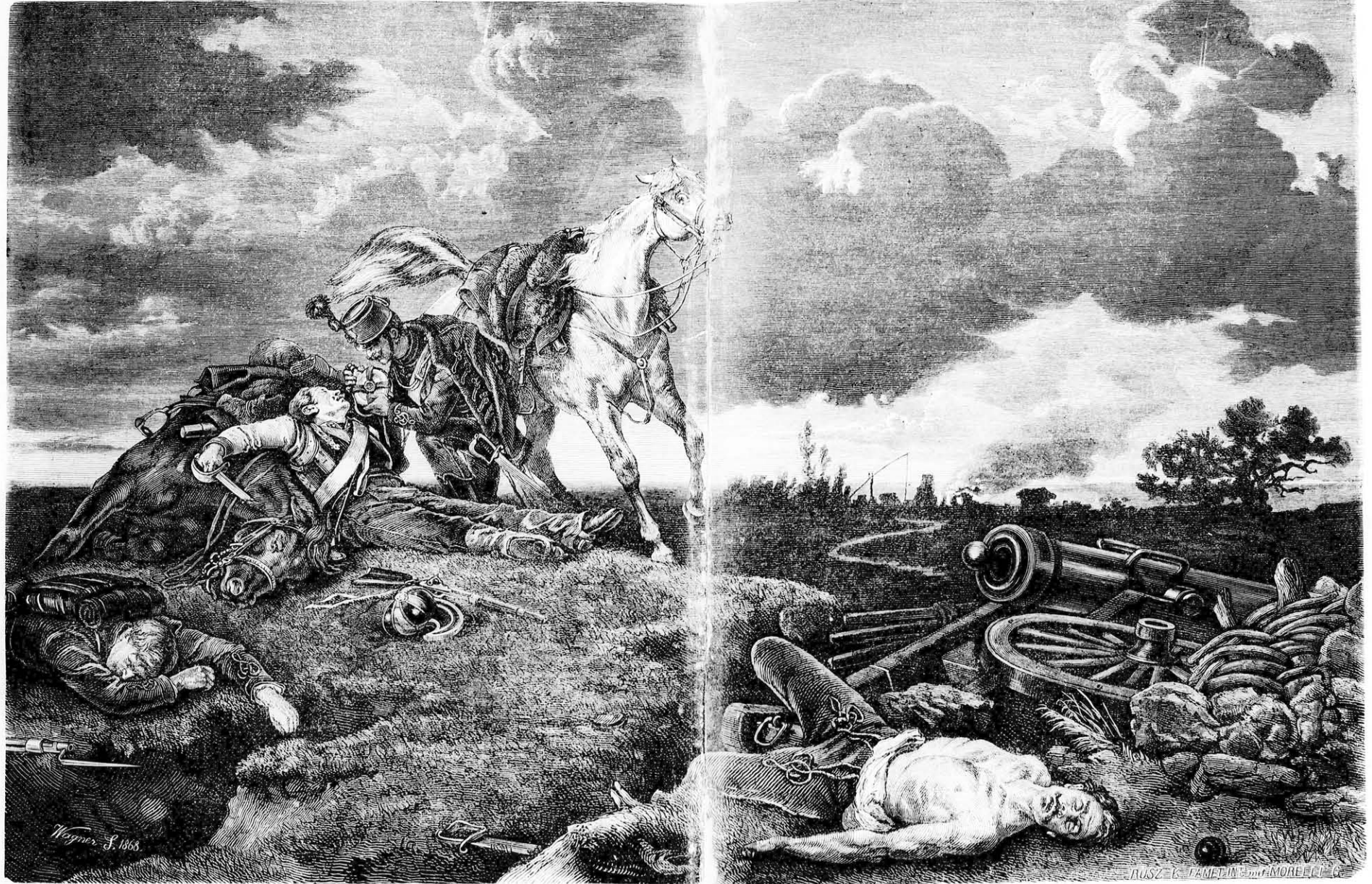
Figyelmünk legéberebb legyen rohamaik alatt; ilyenkor igyekezzünk őket önerejük kifejtésére bírni, biztassuk, hogy szegüljenek ellene a görcsre késztetésnek. Szabad kissé erőszakosabb módokhoz is nyulnunk, p. o. arcukra többszörösen hideg vizet önteni, és azzal ijesztöni, hogy ezt miundig ismételni fogjuk, míg a roham el nem múlik.

Kerülünk kell minden oly beszédet, mely legkevésbé is hat az idegekre; tehát se elszomorító, se nevetető dolgokat ne meséljünk nekik.

Vannak családok, melyeknek női tagjai többnyire aláveték e kórnak. Ily családok leánygyermekéi különös gonddal nevelendők; mert noha tagadhatlan, hogy a nőszenvre való hajlam sok esetben veleszületett, ennek nagyobb mérvben kifejlését helyes nevelési rendszer által gyakran sikerült már megelőzni.

E végből a gyermeket szoktassuk korán önuralkodáshoz. Ne engedjünk minden kívánságuknak, s kivált ne engedjük, hogy kicsiny vágyaik be nem töltése miatt busongjanak, vagy durcáskodjanak.

A serdülő korban a lánykát szorgalomra, lelkiismeretességre tanítsuk; ne engedjük őket hosszasan egyedül, vagy tán társnőikkel félre helyeken időzni; ne hagyjuk hosszasan hímözés-varrás mellett lenni, általában kerülössük velük az oly egyhangu munkát, melynek megszokott folytatása

CSATA I. AN.

(Mintatékny a HONVÉD ALBUM-ban színezve a 410. lapon.)

Wagner J. 1868

RUSZ É. F. AMETIN É. M. MORECCI É.

mellett gondolatainknak, álmainknak adhatják át magukat. Örizzük különösen émelegős regények olvasásától, melyek fogékony kedélyűkre mindig megteszik mérgező behatásukat.

Ezek azon általános rendszabályok, melyeknek alkalmazása csak üdvös eredményt hozhat; nehe-

zíteni a szegény szenvedők állapotát semmi esetre sem fogják.

Legfőbb mindenestre, hogy a beteget tanult, ügyes orvos kezelése alá adjuk; olyané alá, ki a beteg- és környezetének egész bizalmát bírja; mert csakis így várhatni fáradozásainak sikerét.

Thaly László.

A Honvéd - Albumról.

Midőn ez emlékmű rajzaiból Wágner Sándor „csata után“ című komposztíóját s Petőfi egyik illusztrált költeményét bemutatjuk, meg fogja engedni a közönség, hogy néhány rövid sorban megismertessük az egész munkát, mely nemcsak irodalmi, hanem művészeti becsesl is bír, s melyhez hasonló nem egyhamar fog megjelenni, mert csak tömeges (mintegy 4000) előfizető által történt pártolása engedhető meg, hogy ily roppant nagy költsékezést igénylő mű nálunk Magyarországon, öt forintos ár mellett megjelenhessék.

Hogy a „Honvéd Album“ létrehozásában szerkesztőjének az vala célja, miként 1848—49-dikei szabadságharcunknak irodalmi és művészeti emléket állítson s ezenkívül egy majdan Pesten felállítandó emlékszoborra az első pénzalapot összehozza, (mely célra 2000 frot adott át kiadójával együtt Pest városának,) — ezt már tudja az olvasó közönség. Ismertetésünk tehát magára a műre terjed.

Az album valamivel nagyobb, mint lapunk felnyitva és kiterjesztve, s tiz, színes alapnyomású arcképesorozat és önálló nagy kompozíció van benne, melyek mindegyikét bizvást olajba is festhették volna készítők: *Wágner Sándor* — a müncheni művészeti akadémia tanára, *Litzenmayer Sándor*, *Benczúr Gyula*, *Munkácsy Mihály* és *Szinyey Pál* kiváló tehetségű s nagyrészen országunk határain túl talán még jobban ismert hazánkfiak, mint itthon. E nagy képek közül három lapon, hadi jelvények közt, honvédtábornokaink arcképeit szemlélhetjük, következők rendben: *Aulich*, *Asbóth*, *Báthori-Sulez*, *Bem*, *Czecz*, *Damjanich*, *Dembinszky*, *Dessewffy Arisztid*, *gr. Guyon*, *Gaál László*, *Kiss Ernő*, *Kiss Pál*, *Kmety*, *Klapka*, *Knézich*, *Lahner*, *Lázár Vilmos*, *gr. Leiningen*, *Lenkey*, *Mészáros Lázár*, *Nagy Sándor József*, *Perezel Mór*, *Pöhltenberg Ernő*, *Schweidel József*, *Török Ignác*, *gr. Vécsey Károly* és *Vetter Antal*.

Az önálló nagy kompozíciók címei ezek: „Honvédujconozás“ *Munkácsy Mihály*tól; „Temetői csata“ *Benczúr Gyula*tól; „Magyar nők önfeláldo-

zása“ *Litzenmayer Sándor*tól; „A visszatért *Lenkey-huszár*“, *Benczúr Gyula*tól; „Az előőrs“ *Szinyey Páltól*; „Fogyókkal visszatérő honvédek“ *Munkácsy Mihály*tól, és „Csata után“ *Wagner Sándor*tól, mely képek hatását a lapunkban közölt egyszerű fekete nyomat vissza nem adhatja.

Az album irodalmi részének dolgozatait hazánkban szintén legjobb írói szolgáltatták s talán nem lesz érdektelen, ha közzétesszük a könyv tartalomjegyzékét.

Az egészet pompás illusztráció kíséretében (melyet szeretünk volna lapunkban mutatványul adni, de nem fér be e helyre) *Tóth Kálmán* gyönyörű „Előre“ című költeménye nyitja meg; ezt követi: „A peredi csata első napja“ *Asbóth tábornok*tól, (két illusztrációval), „*Beder Laci*“ *P. Szathmári Károly*tól; „*Forr a világ*“, költ. *Tompától*, illusztrációval; „A két káplár“ *Vadnaitól*, két illusztrációval; „*Holtak harca*“ költ. *Dalmadytól*, két illusztrációval; „A honvédgyermek“ *Abonyitól*, két illusztrációval; „*Nagyok, nagyobbak, legnagyobbak*“, *Jókaitól*, két illusztrációval; „A győri portyázók visztagságai“ *Mednyánszky Sándor* alezredestől illusztrációval; „*Hol nyertétek a legszobb diadalt?*“ költ. *Szelesteytől*; „A 16-ik honvéd-huszárezred“ *b. Podmaniczky Frigyes*től, két illusztrációval; „*Párba* a csatatéren“, *Jókai Mórtól*, két illusztrációval; „*Egy szabadsághős felett*“ *Ilyés Bálint*től, illusztrációval; „*Egy költőről s egy katonáról*“, *P. Szathmár Károly*tól, két illusztrációval; „*Női jellemvonások a szabadságharc korából*“, *Irányi Dánieltől*; „*A piskii éposz*“, költ. *Szász Gerő*től, illusztrációval; „*A 9-ik zászlóalj első áldozata*“ *Böhm Lénárd*tól; „*A köz-katonák*“ *Vértesi Arnold*tól, két illusztrációval; „*Négy nap dörgött az ágyú*“ *Petőfitől*, illusztrációval, (melyet mutatványul mai számunk első oldalán közlünk.) „*Egy nap Bemmél*“ *Várady Gábortól*; „*Három nemzet hőse*“, *Szokolay Viktortól*, két illusztrációval; „*Szabadságharcunk egyik spártai anyjáról*“, *Abonyi Lajostól*; „*A honvédujcon életből*“, *Kunságítól*; „*A hajdú leány*“ *Timkó József-*

től; „A hős időszakból“ Ábrai Károlytól; „Az első huszárok Pesten,“ Győri Vilmostól, illusztrációval; „Az oláh bíró,“ Margitay Gábortól; „A nagyapó“ Tótvölgyi Titusztól; „A zsolcai hős“ Jókai Mórtól, két illusztrációval; „A tizenharmadik seb,“ Tóth Kálmántól; „Buda ostroma alatt“ K. J.-tól; „A temesvári csata után“ Szász Károlytól 2. illusztrációval, mely illusztrációk készi-

tésében Jankó János oly szép rajzokat szolgáltatott, a melyeket még soha sem máskor.

Hiisszük, hogy a mely lelkiismeretes buzgósággal működött a „Honvéd-album“ szerkesztője azon, hogy ez emlékmű irodalmi és művészeti belbecsesel birjon, s a mely nemes készséggel támogatják őt vállalatában írónk és festészeink legjobbjai, ép oly szívesen fogja a közönség azt kezébe venni.

Egy magyar főúri temetés kétszáz év előtt.

A báró Perényi-család n.-szöllősi levéltára régibb magyar életünkre és szokásainkra vonatkozó okiratokban oly gazdag, milyen talán egyetlen más levéltár sem. Többeket közlénk már ezekből, melyeket az ősök életét örömmel ismerő közönség szívesen fogadott.

Ily érdekes korrajzi irat az alábbi is, ugyancsak a Perényiek levéltárából, mely a kihalt Melith-család egyik sarja s ennek neje temetésének rendjét ismerteti meg velünk.

A mai helyesírással közlött irat így szól:

Nehai tekintetes és nagyságos Bribéri Melith Péter úr és szerelmes házastársa, tekintetes és nagyságos Kapi Klára asszony temetésekről, mely lesz a várđai várban; az időnek mostohaasága és szoros alkalmatosságra nézve való rend ekképen következik:

1. A vár piacának kerülete szőnyegekkel és effigiokkal (jelképekkel) s cimerekkel felékesítettik.

2. A Castrum Doloris (ravatal) egészen leborítva feketével; abba a két méltóságos test helyeztetik.

3. Az úr teste mellett (t. i. foglal helyet) az asszony: gróf Csáky Péterné asszony és az úrnak vére szerint való atyafiai, asszonyi rend.

4. Az asszonyság teste mellett hasonlóképen az asszony közelebb való atyafiai, és azoknak mindkét felől gyászos frajeimerei, (komornái, szobaleányai.)

5. A Castrum Dolorison két felől hat-hat viaszszövetnek, cimeres.

6. A Castrum Dolorison kívül legközelebb két méltóságos személy, férfi-atyafiai, feketével bevont székekben üljenek.

7. Azokhoz legközelebb a testamentáriusok (örökösök) üljenek.

8. Távolabb a férfiú-rend; a hivatalosak közül jelenlevő méltóságosabb személyeknek adassék érdemes hely.

9. Következőképen a többi úr és főrendek üljenek.

10. Hasonlóképen az asszonyi rend, a méltóságosabb személyeknek illendő helyek adatván; a többi úri és nemesi személyek az ülésben kövessék.

Az isteni szolgálatnak rendi.

1. A kápolnából processionaliter, kereszttel deákok és kántorok jönnek ki és a Castrum Doloris előtt, a holott a testek már kitéve lesznek, éneklék „Venite exulteremust,“ és a folyosón trombita, dobszó legyen. — 2. Az alatt a keserves (kesergő) asszonyok a test mellé idején hozatnak. — 3. Leszen rövid prédikáció. — 4. Énekes mise celebráltatik. — 5. Oratóó declamáltatik, (azaz halottas beszéd mondatik.) — 6. Más prédikáció leszen. — 7. Bucsuztató versek.

Processiónak rendi.

1. Megindulván a Castrum Doloristól a köznép, elől kimenjen, és a külső kapufélen triumfáljon. (?) — 2. A kereszttel a diákok (t. i. mennek,) kik énekelnek. — 3. A főrendek és urak közönséges szolgálai. — 4. Városok követi. — 5. Nemesi rend. — 6. Főrend. — 7. Vármegyék követi. — 8. A klérus. — 9. Az úri rend. — 10. Prelátusok. — 11. Trombitás, dobos, sipos. — 12. Az öltözött szerszamos ló. — 13. Az úri zászlóhoz való ló. — 14. A baldachinos ló. — 15. A bársonyló. (Ezek, mivel szoros a hely, csak két felől fogva vitetnek.) — 16. A sarkantyú — a Jankó fogja. — 17. A pallos — — Tóhási Mihály fogja. — 18. A sisak — — Vanda Bálint fogja. — 19. A fegyveres gyalog — — Kovács János. — 20. Az úri zászlós gyalog — — Tatai István úr fogja. — 21. Az aranyos zászló, gyalog — — Resacs Mátyás fogja. — 22. A fekete lobogó, gyalog — — Haranghi István fogja. — 23. Az ur epitaphiuma (sírfehérata) — — Nagy László és Nagy Péter fogja. — 24. Az asszony epitaphiuma — — Köves András és Fekete Mihály fogja. — 25. A keserves urak. — 26. Az úr teste. — 27. Az asszony teste. — 28. A keserves asszonyok, kiket böcsületes emberek fognak. — 29. A méltóságos gróf

és úri asszonyok. — 30. A főasszonyok. — 31. Nemes asszonyok és több asszonyi rendek.

Az úr testét a kik fogják.

1. Váradkay István úr. 2. Székely Péter úr. 3. Bogdány Ferenc úr. 4. Megyeri István úr. 5. Elek János úr. 6. Petri István úr.

Az asszony testét a kik fogják.

1. Elek László úr. 2. Pinkóczy János ur. 3. Tömösvári János úr. 4. Apáthy János úr. 5. Boda Mátvás úr. 6. Tömösvári Ferenc úr.

Akik a szövénkeket fogják az úrt ste mellett.

1. Megyeri Tamás úr. 2. Csaba Ferenc úr. 3. Hunyadi Sándor úr. 4. Hunyadi János úr. 5. Hunyadi István úr. 6. Fancsikay István úr.

Akik az asszony teste mellett való szövénkeket fogják.

1. Diószegi Pál úr. 2. Csaba Gergely úr. 3. Homoly Pál úr. 4. Fancsikay Lázár úr. 5. Horvát Péter úr. 6. Baranyai Ferenc úr.

Az úr teste mellett.

Grófné asszonyom. Forgács Istvánné asszonyom. Nyáriné asszonyom. Zólyominé asszonyom. Nyári kisasszony.

Az asszony teste mellett.

Kende Gáborné asszonyom. Debreceniné asszonyom. Kende két kisasszony.

Közi: **Székely Sándor.**

A gyöngy.

Valamint a gyémánt, úgy a gyöngy is király a maga nemében az ékszerek közt, s valamint a gyémánt felkölté a régiek figyelmét, úgy a gyöngy iránt sem maradtak érzéketlenek, leborítva azzal a fátýollal, melylyel mind azt elfödik, minek létokával nem voltak tisztában, s melynek a neve: rege.

A gyöngyötök égi harmatesepnek tartották, mely fölfogva a kagylók által, vált gyöngygyé.

A tudomány azonban kiburkolja a fátýlából a lényegét s költészet nélküli, de tapasztalatokból eredő világgal látja el.

Bár többször számítetett a tudomány köréből azon állítás, miszerint a gyöngy nem egyéb, mint a kagyló kóros képlete, mely az állat megbetegedéséből vagy más, reá nézve fájdalmas és ingerlő okból ered; mindannyiszor újból visszatért, s valónak bizonyult be.

Linnéről, a nagy természetbuvárról beszéltek, miszerint ő kényszer útján, még pedig apró testek betolása által, tökéletes gyöngyöket birt előállítani, s titkát Bagge gothai kereskedők 500 aranyon el is adá, azonban ez, tán megelégetve a titok bírástát, nem foganatosítá, s miután mind a fölfedezők, mind a tulajdonos elhalt, a titok is elveszett.

Hogy e titok nem csupán az apró testek betolásában állott, több meghiusult kísérlet bizonyítja, melyek által ugyan idéztettek elő gyöngyforma képletek, de a zománc hiányzott róluk, s a gyöngy becsét pedig ép e zománc adja meg.

Ph. de Filippi turini olasz természetbuvár és tanár, górcsövi észleletei szerint a gyöngyöt azon bélférgék ingerlései által véli alakulónak, me-

lyek kifejlődve az állatba jutnak, s melyektől olyformán igyekszik megmenekedni, hogy a gyöngy anyagba rekeszti őket.

E szerint bélférgék használása által tökéletes gyöngyöket lehetne nyerni, mit a nyervágy már rég felhasznált volna ez óta, ha az több akadályba nem ütköznék, mivel t. i. a bélférgéket előbb más állatokban kellene kifejleszteni, mivel a gyöngy-kagylóba életüknek már meglehetősen kifejlődött stádiumában jutnak.

Mesterséges gyöngytermelés által sok haszon háramlanék a vele üzérkedőkre, de utóvégre is, ha nagy mérvben előállításra sikerülne, értéke leszállna.

A gyöngyöt két igénytelen kagyló-faj termi, a „gyöngytermő mia“ s a „gyöngytermő mitil“, az első az éjszaki édes vizekben, Francia- és Csehországig, a második India tengereiben tartózkodik, s ez utóbbi termi a legbecsesebb gyöngyöt.

Az édes vízi gyöngy-kagylók a folyamok vagy tavak fenekén, a tengeriek pedig szikla oldalán tenyésznek.

Élelmüket kitért kagylójukba nyomuló kis állatokból nyerik.

Az oly hely, hol rendszeren sok gyöngy-kagyló tanyáz, gyöngy padnak neveztetik, s ezek közt leg-híresebbek a következők: (a tengeriek közül) a ceyloni, japáni, persa-öböli s a bahreni (az édes vizek közül) az elszteri Szászországban, a Natava és Moldva vízi Csehországban.

A gyöngyök a tengerből az erre használt gyakorlott buvárok, az édes vízből buvárharangok által hozatnak felszínre.

Tengeri gyöngyhalászatkor sajkán eveznek a

buvárok és felügyelők a gyöngypadokhoz, s miután a buvárok fölcsatolták az övet, melyhez a felhúzó kötél erősítették, aláereszkednek a 10—12 ölnyi mélységbe, hová hogy hamarabb lejussanak, bokáikra köveket csatolnak; ott lent aztán letérdelik a sziklára tapadt kagylókat, hálójukba helyezik, és ha ez megtelt, vagy hogyha a víz már nyomasztólag hat idegeikre, lecsatolják lábaikról a köveket, megrántják a kötelet, jelél, hogy felhuzathatnak, mi egy pillanat alatt megtörténik.

E buvárok közül nem egy esik ily alkalmakkor az azon tengerrészekben nagy számmal tenyésző cápáknak áldozatul.

Az így nyert gyöngykagylók hordókba tétetnek, hogy az állat elvesztvén életét, kagylója önmagától kinyíljk, melyben ugyan nem mindig található gyöngy, de ha igen, rendszeren 8—12.

Miután a gyöngyök a kagylókból kivették, s megmosatnak, finom szőrből készült rostán bo-

csátatnak keresztül, hogy a kisebbek könnyű szerrel elválasztassanak a nagyobbaktól.

A gyöngyök becsét zománcuk, nagyságuk s idomuk mérlegeli s érték szerint következőképen osztályoztatnak: (nagyságra) dió-gyöngyök, cseresznye-gyöngyök, (idomukra) gömbölyű, hagyoma s idomtalanok, (színükre) fehérek, s ólom-színűek.

A legnagyobb gyöngy, a hagyományok szerint, C'copatra királyné birtokában volt, ki ezt felolvasztván, Autonius egészségre megitta.

A spanyol kincstárban is őriztetik egy dió nagyságú gyönyörű gyöngy, mely II. Fülöp spanyol király által szerzetetett, s mely „La peregrina“ név alatt ismeretes. Mintegy 80,000 darab aranya becsültetik.

Ma már igen nagy tökélyre viszik a hamis gyöngyök készítését, melyek részint festett üvegből, részint esztergályozott gyöngyházakból állítatnak elő; s nagy hasznot hajtó és nélkülözhetetlen iparcikké váltak. **S. S.**

Egy hét története.

— Június 22. —

(V.K.) „Holt idényünk“ lelket kapott, föltámadt, s egyszerre igen megelevenült: táncolt, dalolt, éljenzett, a mi nem is esoda, miután oly pezsgő szellem mozgott benne, mint a minő a Napoleon hercegé.

Kedd-estétől — mert akkor érkezett meg a „Gizela“ gőzösön, — vasárnap estig, midőn a rendes vonaton Mezőhegyesre utazott el, ő volt fővárosi életünk központja. Körülte forgott minden, s látni kívánta — itt vagy ott — mindenki.

S ez épen nem volt nehéz, mert a herceg valóban mindenütt látható vala, utcákon és közintézetekben, az országház karzatán és az izraeliták templomában a nemzeti színházban, és a császárfürdői bálban, az akadémiában és a Cisinelli-cirkuszban, a miniszterelnök palotájában és a dunai uszodákban.

A herceget meglepő jelenségnek találta mindenki.

Hasonlatossága a nagy Napoleonnal, (a mint őt areképek és szobrokból csak úgy ismerjük, mint ha kortársai lettünk volna), saját szeretetreméltósága, minden pompa nélküli föllépése s egész fesztelen magatartása napról napra mind jobban megnyerték részére a budapestieket.

Tetszett már magában az is, hogy a hercegen mindenütt — egy polgárt láttak, egyszerű zub-

onyban s szürke kalappal, vagy legfőlebb fekete frakk és fehér nadrágban. Feszés katonai pompával sehol sem jelent meg, s csak néha volt mellén a Szent István rend nagykeresztje merő illemből viselve amaz ország legnagyobb rendjelét, melynek földjén jár és szívélyes vendégszeretben részesül. Kisérete is — négy-öt egyén — csupa cylinder és fekete frakk volt, esöngő kardok helyett sétapálcákkal.

A herceg csakhamar *otthon* találta magát.

Nem esoda!

Sok ismerőse van itt, még a régi — ránk nézve roszt — időkből. Andrassy Gyula és Gorove, kik most miniszterek és akkor száműzöttek voltak, Klapka, Türr és Kiss Miklós — kik mindig bírták bizalmát — sokat átlépték egykor a „Palais Royale“ küszöbét, hol mindig a házi úr (a herceg) vendégszerető keze nyúlt feléjük. Ugyanők környezték most az „Európában“ is, s jól eshetett elmondaniok: „íme herceg, ez a mi hazánk és népünk, melyről hajdan anyit beszélünk, melytől akkor — fájdalom — el valánk szakítva, s melynek most — hála az égnek! — újra vissza vagyunk adva!“

A herceg igen kellemesnek találta itteni környezetét és szépnek mindent, s ezt nem obligát bókokkal, hanem egy ténynyel fejezte ki, azzal,

hogy meghosszabbítá ittmulatását két nappal. S elmondhatjuk róla, hogy hasznát vette majd minden órájának, s nemcsak körülfutá, hanem jól meg is nézte Buda-Pest minden látnivalóját.

Már érkeztek meg a testvérváros fekvése, a Margitsziget, Gellért-hegy, a királyi folyam fölött lebegő lánchíd, a várhegy királyi palotája, s az épülő és szépülő vizpart, mely gyorsan nő, mint az ember szokott a fölseperedés reményteljes éveiben.

Utközben is városok és faluk népe lelkesen üdvözlé a herceget, de sehol oly zajjal, mint a pesti kőparton, hol nagy tömeg várta és éljenzé.

Volt tolongás. Mindenki látni óhajtá a híres „vörös herceget“, kit annyiszor megéljenzünk némán is, midőn olvastuk szellemdús beszédeit, melyekben most 'Olaszország szabadságaért hevült, majd a papi uralom ellen menydörgött; egyszer Lengyelország fölszabadítását sürgeté máskor pedig azt a hatalmat támadta meg, mely minket is nyomva tartott — akkor!

A „vörös herceg“ régi kedvence a magyarnak, mely szereti a szabad szót, nemes érzést és édes álmokat. Nem is hagytunk neki nyugtot, jött légyen bár Meudon gróf incognitojában. Meghívtuk a „platanok“ alá bálozni, a lövöldébe vacsorálni; a színházba hallgatni a cimbalmot. És ő semmit sem tagadt meg, s mindenütt vidor és szeretetreméltó volt. A császárfürdői bálban, hol nagy volt a világítás, a hőség, a tolongás, a drágaság és minden, öt negyedórát töltött, nézve a csárdást, mosolyogva a jókedven és a szép hölgyeken, kik előtte a lépcsőzeten ültek, mint egy élő koszorú. Jelenléte nem feszélyezett senkit. Csakugy 'zajlott a „hogy volt hogy“ csakugy folyt a csevegés, a tréfa és a jó kedv, mint máskor, midőn „entre nous“ mulatnak.

A napok krónistái pereről perere följegyezték, hogy öt nap alatt a herceg hol járt, mit beszélt, kiket fogadott, hol fürdött naponkint, mit evett; elbeszéltek mindent a mi történt, sőt sok olyat is, a mi nem történt.

Mi itt csak azt jegyezzük meg, hogy meglátogatta az akadémia palotáját, a muzeumot, melynek egy példányt ígért „I. Napoleon levelezéseinek“ roppant halmazából, az ó-budai hajógyárat, a Pannonia-gőzmalmot, színházat és országházat.

Amott „Bánkbánt“ adták elő s hallott szép magyar dallamokat, látott nemzeti palotástáncot, díszes közönséget, s hallá a Hortense királyné szép románcát: a „Partant pour la Syrie“-t, melynek hangjaival tele volt a budapesti lég egész négy

álló napig. A herceg bámulta a cimbalmot, megtapsolta Paulinét, (e kedves Melindát,) s meglátogatta páholyában gr. Andrassy Gyulánét, kinek palotájában kétszer ebédelt.

Ha a herceg esetlegesen másnap megy a nemzeti színházba: ott egy darabot talált volna — Párisból. *Musset Alfréd* „Egy kis szeszélyét“ játszották, s *Prielle Kornélia* remekelt benne, egy elmés nagyvilági hölgyet játszva, ki jószívű és nemes gondolkodású, s ki egy csapongó férjet ügyesen vezet vissza szenvedő nejének szerető karjaiba. Az egész vigjáték a francia szellem egy színes kis szappanbuborékja, mely mindjárt elpattanna, ha a kritika vaskegytűs keze érintené. De ezt csak nézni és mosolyogni kell. Mily könnyű, vidor, elmés ez a kis semmiség, s mily gyönyörködtető oly finom, és művészi árnyalásokban oly gazdag művésznő kezében, a minő Prielle Kornélia. Valóban, a herceg egy darab párisi eleganciát láthatott volna benne.

Az országházban csak „párisi zajt“ hallott. Épen egy interpelláció folytán zajongtak, beszéltek, türelmetlenkedtek a képviselők, midőn a herceg — gr. Károlyi Edével s többekkel együtt — megjelent. Mindjárt azt mondta rá: „comme, chez nous!“

Az országházban most az adóreformok, sójövedék, dohánygyedáru képezték a viták élénk tárgyait. Róluk írni annyi volna, mint önkéntelenül megfűszerezni tárcánkat, nem ugyan „attikai sóval“, mely már kiveszni látszik a szellemek birodalmából, hanem azzal a jóízű sóval, mely sok terem ugyan Erdélyben és Máramarosban, mégis oly drága, mintha messze földek költséges importéja lenne.

Leszállítani a só árát, eltörölni a dohánygyedáru árát — mily jó lenne mindez! De hol vesznek helyette új pénzforrást az állam számára? Ez a kérdés, melyen a legjobb akarat is fennakad. Végre is, ha egy mázsa terhet kell cipelnünk valahová: még legjobb, ha arányosan osztják el vállainkon, s nem vesznek le egyikről tíz-húsz fontot csak azért, hogy a másikra tegyék, holott az a váll is épűgy a miénk! Eltörölni bizonyos jövedelmeket, körülbelül annyi volna, mint még jobban megterhelni a földet, mely máris görnyed az adók súlya alatt.

Különben az országgyűlés e héten a szív érzelmeinek is áldozott. A képviselők Nyáry Pál, a főrangúak pedig gr. Szapáry Antal indítványára részvénytílatkozatot küldtek a szerb kormányhoz. Mindenki fölállt, hogy kifejezze az ország gyá-

szát Mihály fejedelem erőszakos halála fölött. Csak Babes Vince maradt fölve. Híába! vannak

emberek, kik csak úgy tűnhetnek ki, ha nevétségessé teszik magukat.

V e g y e s k ö z l e m é n y e k.

— T. Gy. (*Történeti naptár.*) Június hó 25-én lőtt egy Alibaud nevű kereskedősegéd Lajos Fülöp francia királyra, 1836. — 26-án: meghalt 4-ik György angol király 1830. — 27-én: meghalt Epaminondas a mantineai nagy ütközetben, 362. K. e. — 28-án tetetett le a pesti Ludoviceum alapja, 1830. — 29-én: szül. Edvi Illés Pál író 1793. — 30-án: szül. Vernet Horác, kitűnő francia genre-festő, 1789. — J u l i u s h ó 1-jén szüent meg a közbenső vámvonal az ausztriai területen. 1851-ben.

— (*Fejedelmek elleni merényletek 1848 óta.*) Mihály szerb fejedelem meggyilkoltatása alkalmából érdekelni fogja tán az olvasót azon merényletek sora, melyek az utóbbi 20 év alatt Európában a fejedelmek élete ellen elkövetettek. Husz év alatt épen 20 merénylet történt, de csak kettő sikerült. 1848. nov. 26-kán megtámadták a modenai herceget; 1849. jan. 12-kén Minden-Ingolheimban a porosz herceget; 1850. máj. 22-kén a porosz királyt; 1850. jun. 28-kán Pate Róbert egy nehéz botot röpített az angol királynőre, de nem sebesítette meg veszélyesen. 1852. szept. 24-kén a pokolgépet találták fel III. Napoleon ellen. 1853. febr. 18-kán egy séta alkalmával felséges királyunk kapott Bécsben egy szúrást nyakába. 1853. apr. 16-kán Viktor Emanuel ellen történt merénylet. 1853. jul. 5-kén III. Napoleon ellen, midőn az opera Comique-be akart menni. 1854. márc. 20-kán leszúrták Ferdinand Károly parmai herceget. 1855. apr. 28-kán kétszer lőttek III. Napoleonra a Champ-Elysées-én. 1856. máj. 28-kán Fuentora a spanyol királynőre lőtt. 1856. dec. 8-kán. II. Ferdinánd nápolyi királyt támadta meg egy katona. 1857-ben Tibaldi tervezett egy merényletet III. Napoleon ellen. 1858. jan. 14-kén az Orsini-féle merényleten esett át szerencsésen III. Napoleon. 1861. jul. 14-kén egy badeni ifjú lőtt a porosz királyra. 1862. dec. 18-kán egy athenei ifjú a görög királynét támadta meg. 1863. dec. 24-kén ismét III. Napoleon forgott veszélyben. 1866. apr. 6-kán Karakasoff az orosz cárt támadta meg. 1867-ben pedig Berezowsky, midőn a cár a párisi világkiállításon volt. Végül 1868. jun. 10-kén legyilkolták Mihály szerb fejedelmet.

* (*Hatvan éves holttest.*) Norvégiában nemrégiben a villám egy fonyút hasgatott szét, mely ma-

gánosan állt egy meleg forrás mellett. A fát az után a lakosok szétdarabolták, s e közben a föltúrt földben koporsóra találtak. Nevezetes az, hogy a koporsóban eltemetett halott oly állapotban volt, milyent a leggondosabb bebalzsamozás nem eszközölhetett még három-négy évig tartó időre sem. A környékbeli öregek előadása szerint ezelőtt 60 évvel egy öngyilkost temettek el a falá. A koporsó egy sziklaüregbe volt helyezve, s az egész nyílás kötőredékekkel elzárva. Ez eset az orvosok figyelmét nagyban felkelté. Azt hitték, hogy a forrás közelségéből lehet kimagyarázni, de bővebb vizsgálat után meggyőződtek, mikép a forrás semmi csodaalkatrészszel nem bír. A halott gyolcsokba volt takarva, s azt sejtik, hogy ismeretlen szer akadályozá meg az elrothadást. A halott tehetős halász volt, s fivére, egy tengerész, temette el. Ennek folytán néhány gazdag család tudakolja a tengerészt, kinek holtlétét most nem ismerik, hogy fedezze fel a titkot, mely által a holttest rothadását oly sikerrel megátolta.

* (*Üveg-bútorok.*) Amerikai lapok szerint Barth nevű üvegyáros üveg-bútorokkal tett kísérletet, s ezek csakugyan sikerültek is. Elég szilárdak és csinosak. Barth azt állítja, hogy ha ily bútorokat tömegesen rendelnének meg, olcsóbbá kerülnének, mint a kissé csinosabb fabútorok. Az asztalokat, ágyakat sötét-barna üvegből készíté, s az üveg ily nagyobb tömegben annyira szilárd, hogy a kellő szolgálatot ép úgy megteszi, mint a fa. Mivel azonban hureolás alkalmával mégis veszélyezve vannak, nehezen lesz e gyártmányoknak jövőjük. Most, mint ujdonságot, sokan veszik. A könyves szekrények, melyek fehér üvegből készítvék, igen csinosak. Philadelphióban egy bankár ily bútorokkal rendezte be szobáit. Üveg minden, kivéve a székeket. Barth arra számít, hogy mint fényűzési cikkel, jó üzletet csinálhat, és nagyban kezdi gyártani ezen üvegyártmányokat, és Londonban s Párisban raktárakat készülni nyitni számukra.

* (*Az iszákosok statisztikájából.*) Az iszákosok statisztikáját egyetlen állam som növeli oly nagy számmal, mint aránylag az orosz birodalom, hol a pálinkaivás az egész világon legjobban el van terjedve. Hiteles kimutatás szerint 1867-ben csak egyedül Moszkvában az iszákosság áldozata lett:

a 70—80 éves koruk közül 9 férfi és 11 nő; 60—70 évesek közül 13 férfi és 8 nő; 50—60 évesek közül 5 férfi és 2 nő; 40—50 évesek közül 18 férfi és 30 nő, 30—40 évesek közül 49 férfi és 28 nő. Az iszákosság legkevesebb áldozatot ragadt el 30 éveseken alól, mert a pálinka mérge még akkor nem sorvasztja el halálig a testet; de annál nagyobb a halálozás a 30 éven túl. Megjegyzendő, hogy e kimutatás csak azokról szól, kik a pálinka és más szeszes italok hatása által közvetlenül estek áldozatul. Hányan lehetnek még, kik az ivás által elsatnyulva, sorvadó betegségbe esve, fölhagynak ugyan a szeszes italok élvezésével, de mégis azok áldozatai lesznek. E kimutatás szerint tehát egy év alatt 173 esett áldozatul, közülök 79 nő. De említi még a kimutatás, hogy pálinkaivás folytán meghaltak: három 20 éves férfi, két 18 éves leány, egy 15 éves fiu, s két 7—8 éves gyermek. Csaknem kiválszólag a szegény osztályhoz tartoznak, de a középosztályban is el van terjedve a pálinkaivás. Legnagyobb a szerencsétlen áldozatok száma a téli hónapokban, mikor igen gyakran az útféleken, kapuk aljában találunk megfagyott iszákosokat. A múlt télen 25-re ment ezek száma.

* (*A villanyosság, mint fegyver.*) Mit oly régóta keresnek, az egy igénytelen halban, a tengerben található, mióta e hal létezik. A Torpedo Raia látszatra védtelen, gyámoltalan állat. Fogai kurták; kívülől sem szarva, sem tövise. Gyöngye és lassu s mint ilyen, okvetlenül martalékaul esnék a ragadozó halaknak, ha meg nem áldotta volna a természet oly fegyverrel, mely szarvakon, fogakon, fűrészeken nagyban túltesz. E hal, hogy úgy mondjuk, csak úgy szórja maga körül a villámokat. Tudja a módját, villanyfolyamat gyűjteni testében s ez összegyűjtött villanyossággal villámsebességgel csapkod maga körül. Minden kart elbénít, mely hozzá merészkedik nyulni, minden állatot, mely gonosz szándékkal közeledik feléje, hihetlen gyorsasággal sujt le. A halakat, melyek étvágygyal sietnek hozzá, hogy megemészszék, elbódítja úgy, hogy étvágy nélkül tántorognak odább a vízben. Néha hihetlen messzeségre osztogatja csapásait s e csapások által megfélemlíti ellenségeit, kik megtámadni szeretnék és sujtja agyon prédáját, melyet felemészteni óhajt. A szervek, melyekben e villanyfolyam gyűl, mai nap egészen ismereteseek már, miután két példányal, mely 1862-ben Londonban kállitva volt, kísérletet tettek a vizsgálók. Legujabb időben ismét két példányt vittek Párisba a boulevard

Montmartreon levő nagy aquarium számára, melyekkel ismét kísérletet akarnak tonni. A Raia Torpedot nemcsak a Középtengerben és európai Oceanban találhatni, hanem a perzsa öbölben, a csöndes tengerben, a jöremény fokánál, indiai tengerben s más tengerekben is lelhetők.

* (*Néhány indus ujság címe:*) az ujdonságok csillaga; a türelmetlen; a bőség forrása; az ujságok oszlopa; az ujságok kiosztója; a holdfény; a szeretet bokkrétája; az örömnoktár csap-széke; a gyújtó villám; gyöngyfüzér; látványosságok színtere; a költői föld holdsugarai.

* (*Valódi angol.*) A „Najado“ svéd korvetto a spanyol partoknál evezvén, a sülyedő „Geelong“ angol gőzös legénységét megszabadította. De a hajó kapitánya nem akarta követni szabaduló legénységét, mielőtt megberetválnoknék. — Nem szép, nem gentlemani tett volna, ha beretvátlanul jelenék meg egy idegen hajó fedélzetén! A svéd kapitány kénytelen volt engedni, bevárták, míg az udvariasság netovábbja mütételével kész lett. Alig léptek át a svéd „Najado“-ra, már elsülyedt az udvarias s etiquette-teljes angol kapitány hajója.

* (*Cayenne rémségei.*) Hova a császár százat meg százat szorítottatott ellenei közül, az ugynevezett száraz guillotinek mindennap újabb és újabb rémségeit fedezik fel, borzasztónál borzasztóbb történetek kerülnek napfényre. Egy francia hirlap a következőt beszéli el. Néhány év előtt egy csapat fogoly ugynevezett tutajt készített magának és utra kelt. Tele volt a jármű egészen. Szélfuvatagok s tengerhullámzások által holland Guyanába vélték juthatni. De a hajó lassan haladt s a menekülőknek élelmi szerük mind elfogyott. És ez még csekélység lett volna, de vizük sem maradt s a nap égetett, a gyilkoló guyanai nap majd kiszáritá testüket, vérüket. A legfiatalabb menekült megőrült. Ketten kétségbeesetten a tengerbe ugrottak s part felé úsztak; a föld, melyet elértek, moesáros volt, mi azonban vissza nem tartá őket, keservesen tovább hatoltak. Először csak térdig süppedtek, később mindinkább mozgott a talaj, s kevés idő mulva már övíg horpadtak alá. Kifelé törekedtek, hanem már későn, minden lépésnél tornyosult az iszap; hiában törekedtek kézzel lábbal. Csakhamar ajkukat érinté az iszap. Pár nap mulva a moesár-bokrok tövénel találták holttetemeiket; hollók és varjak rágták fel arcukat.

Melléklap a „Hazánk s a külföld“-hez.

IV. évi folyam.

26. szám.

Pest, 1868. Junius 25-én.

Három hasábos kis-betűjű sor egyszeri hirdetése 7 krajcárral számítatik. (Bélyegdíj külön 30 kr.) — Hirdetések elfogadtnak: *Emich Gusztáv* hirdetés-felvételi irodájában Pesten, barátok tere 7. szám.

hogy egy bálban szerelemföltésből úgy megharapta táncosnője karját, hogy az maig is viseli a düh bélyegét; egyszer meg egy elvetemült nőt hűtlenségén kapván, saját mellébe ütötte a kést s erővel kellett életét megmenteni. Ny előzmények után talán sikerül védőjének bebizonyítani, hogy Chorinszky beszámítás alá nem eshetik. A vádló-ügyész halált kért Chorinszkyra.

* (Hogyan vitáznak az amerikai lapok?) Egy new-yorki és egy washingtoni lap elkezeredett polemiát folytatott a bonznyi petroleum-források miatt, melyekre a new-yorki azt mondta, hogy kiapadtak. A washingtoni lap erre azt jegyezte meg lakonikus rövidséggel: „Merő hazugság. Inkább kiapadt az illető állítást terjesztőjének fejéből az, a minnek neve: ész.“ A new-yorki lap illetlennek találta e megjegyzést, s következőleg utasította rendre: „Hallott-é valaki ehez hasonló hírlapírói illemtől; így beszélnek-e a művelt emberek? Már látjuk, hogy washingtoni kollegánk nemcsak esztelen, de örült is. Miért nem dobják ki az ilyen embereket a társaságból? Mi ajtót mu-

tatunk az ilyen neveltelenségeknek.“ A másik lap replikája az volt, hogy a new-yorki kollega szerkesztője nem is tartozhatik a jó társaságokba, mert nagyatyja még az Amazon partján elterülő erdőségekben — majom volt. Ez aztán így folyt vagy három hétig.

* (*Tsung-tse, az ifju kínai császár*), ki 14 éves, most nősült meg. Az új császárné még csak 11 éves, de sok testi kellemmel bír. A császár nem-sokára teljes-koruvá fog kikiáltatni, a midőn is személyesen veendi át a kormány gyepeljét. A világon jelenleg alighanem a kínai császár a legifjabb uralkodó.

Adakozások.

— A magyar írók segélyegylete pénztára részére: *Gogolák István* pleb. Szóládon 3 ftot; — a Zürichben állítandó lengyel emlékre *ugyanő* 2 ft küldött szerkesztőségünkhöz, mely összegeket illető helyekre juttattuk.

H I R D E T É S E K.

Előfizetési fölhívás a

„HAZÁNK S KÜLFÖLD“

értékes műlapokkal megjelenő, legolcsóbb képes ismeretterjesztő lapra.

Idei egész éves előfizetünk (habár csak negyedéves részletekben küldik is be előfizetési összegeiket,) csupán a 30 krnyi bélyeg- és csomagolási díjnak előleges beküldése után megfogják kapni

„Hunzár-bravour“

című, 1868-ra készülő, nagysága és alakjára nézve a tavalyi „Hunyady László végbucsjá“-val egyenlő pompás színyomatu műlapunkat, melyet lapunk számára kitűnő festész hazánkfia, Wágner Sándor, a müncheni kir. művészeti akadémia tanára készített. E műlapunk mind kompositiójára, mind remek kivitelére nézve felülmúlja eddigi műlapjainkat is, melyeknél pedig kitűnőbbek magyarországi lapok mellett még sohasem jelentek meg.

Új előfizetünk azon kedvezményben részesülnek, hogy külön-külön 1 frtért s 30 kr. csomagolási díjért megrendelhetik három mult évi: „Dobozi“, „Zrínyi és Frangepán“ s „Hunyady végbucsjá“ című képeink bármelyikért, vagy 8 frt. 30 kr-ért mind a hármat.

Előfizetési föltételek:

Egész évre	6 frt.	Negyedévre jul.—sept.	1 frt 50 kr.
Félévre jul.—decemberig	3 „	az 1868 ki műmelléklet csomagolása külön	30 „

A t. gyűjtők minden egyszerre beküldött 10 előfizetés után tiszteletpéldányban részesülnek.

Szokoly Viktor, szerk.

Emich Gusztáv, m. akad. nyomdász, kiadó.

„HETI POSTA“

című, ellenzéki irányú politikai és képekkel díszített ismeretterjesztő lapra.

Évnegyedre csak 1 forint!

Előfizetési feltételek:

Egész évre 4 frt; — Félévre 2 frt; — Negyedévre 1 frt.

Szoroskosti: Szokoly Viktor; kiadja Emich Gusztáv, m. akadémiai nyomdász (Pest, Barátok tere 7. szám), hová az előfizetési pénzek intézndők.

A haj fenntartásának biztosítása mellett.

**Az egyes-egyedül létező
legjobb és legbiztosabb**

hajnövesztő-szer.

Nincs már jobb valami

[A fej]haja

előmozdítására

mint a bel- és külföldön oly ismeretes és híressé lett; az orvosi kar által megvizsgált, a legfényesebb sikerrel koronázott, és ó cs. kir. apostoli Felsege

növésének

és fenntartására.

1866. Ferencz József ausztriai császár által 1865. évi november 18-án 15,812—1892. sz. al. az összes ausztriai birodalomra nézve lenk. kiz. szabadalommal

ellátott kitéző

Kopaszfejüknek a haj ismétnövesztésére.

Reseda-göndörítő-hajkenőcs

melynek szabályszerű használatánál a fejtető legkopaszabb helyei is teljhajzattalva lesznek, a szürke és véörös hajzat sötétszínűvé válik, erősíti a hajtalajt, mindennemű korpaképzést pár nap alatt eltávolít, a haj kihullását rövid idő alatt tökéletesen megszünteti, s a hajnak természetes fényt ad, és

hullámszerüvé

képezi, és a legkésőbb korig megőrzi az őszüléstől.

Egy tégely ára huszonnégy utasítással (hat nyelven) 1 frt 50 kr, postán küldve 1 frt 60 kr.

Ismételadók illő elengedésben részestülnek.

Főközponti szállítási raktár nagyban és kiesiben
Polt Károly illatszerezés és cs. k. szabadalomtulajdonosnál
Bécsben, Hernalss, Annarasse 445, saját házában,
a hova minden írásbeli megrendelés intézendő, melyek a pénz előleges beküldése vagy postai utánvét mellett a leggyorsabban teljesíttetnek.

Főraktár PESTEN egyedül

Török József gyógyszerész urnál

van, király-utca 7. szám a „szent Lászlóhoz.”

Göndöríti a haját.

PÉNZ

letétjegyekért,

kölesönnel terhelt értékpapírok és sorsjegyekre, gyémántok, gyöngyök, arany- és ezüstre, úgyszintén olyan zálogjegyeket nagyobb összegben, átvésznek legnagyobb értékben egyes egyedül csak

Nyitrai S. és társa

aranyművesek Pesten, batvani utca 15. sz.

38 (12—)

Munkák öregeknek a haj kihullása és korpaképzés ellen.

A legújabb és legjobb szépegszer Párisból!

Lait de Venus & Crème de Venus.

A hatás meglepő, mert már rövid ideig tartó használat után szép fehér és puha arczbőrt eszközöl. Ara mind a lefűtőnek 4 frt; postán elküldéssel 35 krral több. 21 3-1

Kapható csupán csak

LUEFF M. illatszerkereskedésében,

Pesten, váci utca 21. sz. a Minervához.”

Löflund készítményei.

Jutalomérem az 1867-diki párisi kiállításon.

Löflund gyermek-tápszere,

kivonat, mint igit jolesnek bizonyult **Liebig-féle csecsemő-leves** gyors elkészítésére meleg-tejben egyszerű felolvasztás által; legjobb helyettesítője az anyatejnek Arrowroot, lisztpép stb. helyett.

Löflund maláta-kivonata,

tartalmaz 75% Liebig féle malátacukrot.

Leghathatóbb és könnyen emészthető szer, köhögés, rekedtség, nyálkásodás, légzési bántalmak, szánuárhurut, általában mell- és nyakfájdalmak ellen; gyermekeknek igen kedves helyettesítője a májzsírnak.

Ezen a több évi tapasztalat után és a leghíresebb orvosok és intézetek által az első helyen ajánlott készítményei

LÖFLUND EDE vegyész- és gyógyszerésznek Stuttgartban, kaphatók a főraktárban

567

Werther és Brazay urak irodájában

Pesten, országút 25. szám.

Továbbá kapható még Pesten: Török József gyógyszerész, Vértessy A., Mészáros A., Unschuld Ede, Sárkány J. Ra-odczay A. N. a Vághy Károly uraknál.

Colmet gyógy-chocoládjai

1842 arany, 1837 ezüst, 1855 bronz jutalomérmeket nyertek

A naponként növekedő közkeveltséget, melynek Colmet gyógy-csokoládjai örvendenek, azon számtalan szolgálat okozá, melyet azok a betegségek gyógyítására nyújtanak. Ezért is a leghíresebb orvosok, mint: Guersant, Fouquier, Rocamier, Troussaud, Herver, Chegoín, Marjoín stb. kiválónan ajánlják.

COLMET VASTARTALMU CHOCOLÁDJA a halavány szín, ideges gyomor-bajok, rekedések gyógyítására s a gyengéd testalkat erősítésére. Egy doboz vastartalmu chocolád-lepenyék ár 2 ft.

COLMET HASHAJTÓ CHOCOLÁDJA, hathatós szer a főfájás, szédülés, gyomorsav, fülzúgás, idült májhaj, gutaütés, esuz és szorulás ellen, kibajtja az epét és nyálkát. Ára 80 kr.

COLMET GILISZTA-CHOCOLÁDJA. Santonin tartalmu chocolád legbiztosabb és legkellemebb gyógyszer a giliszta bajok ellen, különösen gyermekeknekél; egy üveg ára 1 ft.

Pesten a magyarországi főraktárban **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerésznél, király-utca 7. szám. 109

Valódi élet-essentia

J. G. KIESOW doctortól Augsburgban.

Az ugynevezett „házi szerek“ közt ezen essentia érdemli kétségen kívül az első helyet. Bél-, has- és gyomor-bajokban tanúsított kitűnő hatása, ugyszintén joles készítése által, világhírt vívott ki magának, úgy hogy sok családnál, különösen vidéken, hol az orvos nem oly gyorsan hívható elő, mint legbecsesobb háziszer tartatik. — Bővebb tudósítás az élet-essentia leírásában, melylyel szivesen ingyen kedveskedünk.

Nagy üveg ára 1 ft., egy kis üveg 50 kr. Postával 10 krral több.

Magyarhon és társországaira nézve főraktár:

Török József gyógyszerésznél, király-utca 7. sz.

Miután ezen essentia kedveltsége több utánzásra ingerített, kérem a t. cz. közönséget az „élet-essentiát“ csak az általam hirdetett raktárakban vonni.

Kiesow J. G.,
Augsburgban.

Piókraktárak: Böszörményi Szatmárt. Deszátly Eszéken. Gölti Debreczenben. Göllner Besztercebányán. Guthard Tódor fia Veszprémben. Dr. Halter Varasdon. Holnik Siklóson. Kramplisch Gyomán. Karojlovich Eszéken. Hegedű Kassán. Kovács Szegeden. Kröczer Tokajon. Malter Jolsván. Mezey Sopronban. Mathaeides Nyiregyházán. Narcis Mezőberényben. Pecher Temesváron. Pisztory Pozsonyban. Posch Rozsnyón. Rothschneck Debreczenben. Schefftsik Szolnokon. Siposs Pécsent. Wessely Egerben. Wolf Kolozsvárott. Keeskeméton Katona gyógyszerész urnál.

EMICH GUSZTAV

könyvkiadóhivatalában,
Pesten barátkotere 7. sz. I. emelet)
és általa minden hiteles könyvtárosnál
Bécsben Gorischek Károly
egyetemi könyvkereskedésében (Stephansplatz 6. sz.) — kapható:

Rüstow. Az 1848—1849-dik **MAGYAR HADJARAT TÖRTÉNETE**. Rüstownagyhirű munkája után fordította Vértessy A. — A kápolnai, isaszeghi, komáromi és temesvári csaták térképeivel. Két nagy kötet. 5 frt.

Keeskeméthy Aurél. Gróf **SZÉCHENYI ISTVÁN UTOLSÓ ÉVEI ÉS HALÁLA** (1849—1860.) Második kiadás. 1 ft. 20 kr.

Gászner Lajos. A **GYORSIRÁS** (Stenographia) rövid és magyar nyelvre alkalmazott tana. Második, bőített kiadás. 80 kr.

Szokoljy Viktor. **PETOFI ÉLETÉBŐL**. Regényes rajzok. 1 frt.

Hunfalvy János. A **MAGYAR BIRODALOM TERMÉSZETI VISZONYAINAK LEÍRÁSA**. A Magyar Tud. Akademia megbízásából. Három (igen erős) kötet. 12 frt.

Kazinczy Ferencz **LEVELEZÉSE** Kisfaludy Károlylyal s ennek körével. Kiadta Kazinczy Gábor. 2 frt.

Tokaj-Hegyaljai album. Kiadja a tokaj-hegyaljai bormivelő-egyesület és elnöke báró Vay Miklós. Szerkesztők: Dr. Szabó József, akadémiai tag, és Török István, földbirtokos. **MAGYAR, NEMET, FRANCZIA ÉS ANGOL NYELVEN**. Nagy 4-ed ívrétben, Tokaj-Hegyalja földtani s szőlőmvelési színezett nagy térképpel s 22, Keleti G. által természet után és köre rajzolt tájképpel. Ára pompás díszkötésben 30 frt.

Medaille de la société des sciences industrielles de Paris.

Semmi őszhaj többé!

MELANOGENE

Nicquemaretől Rouenből. Gyár: Rouenben, rue Saint-Nicolas 39.

A haj és szakálnak pillanatnyi gyors, — bármely arnyazatu, a bőrre nézve minden kártékony hatás nélkül festésére.

Ezen festőszert legjobb valamennyi eddig használtak közt. Főraktár: Pesten **Török J. gyógyszerész** urnál, király-utca 7. sz. Ára 3 ft 50 kr, postán 20 krral több.

Kitűnő minőségű és olcsó órák.

KOHN IGN.

dusan felszerelt, az évek során jeles híre kapott

óra-raktár

Pest, gyógy utca 6.

nagy választékot ajánl mindenemül jól be igazított órák ből, két évi kezesség mellett, árjegyzék szerint minden óra a pesti kir. fényelőhivatal részéről ellenörvegyvel van ellátva.

Genfi zseb-órák

Exlstat hengerórák 4 rubinnal	forintfőt	10.11
arany széllel, felszőkötő	forintfőt	12.11
hölgy órák		13.14
hengerórák 3 rubinnal		14.11
dupla fedéllel		15.16
hengerórák krist. üv. 4-8 rubinnal		15.16
horgonyórák 15 rubinnal		18.20, 22.24
dupla fedéllel 15 rubinnal		18.20, 22.24
ang. horg. órák krist. üv. 15 r-nal		18.20, 22.24
sereg horg. óra, dupla fed.		21.9
horgony-reinitor, valódi, kengyel nél fogva felhuzandó		27.22
dupla fedéllel 15 rubinnal		27.22
Arany hengerórák, 3 próbás arany, 8 rubinnal		30.32
arany kőpén. 8 rubinnal		34.9
hölgyórák 4-8 rubinnal		34.2
hölgyórák arany kőpénnyel, rubinnal		34.35
hölgyórák gyémánttal kirakva		34.35
horgony órák 15 rubinnal		35.39
finomabb ar. kőp. 15 rubinnal		41.31
horg. dupla fedéllel 15 rubinnal		54.5
arany kőp.	64.59, 79.89.9	
horgonyóra, kristályarany kőpennyel 15 rubinnal		59.7
hölgy-horg. óra 15 rubinnal		44.6
kristály üveggel		47-5
reminitorok, valódiak, kengyel nél fogva		34.35
felh. 15 rubinnal		69.79.89.9
dupla fedéllel	110.119.128.148.18	
Ingaóra minden 24 óra után u. felh.		16.19.21.2
8 napra felhuzandó		20.3
óra és félóra híttel		38.90.3
és negyedóra híttel		39.3
4 havi regulátor		20.25.3
Francia bronzórák, mindenik hétért hétre felhuzandó		40.60.90.120.180.20
minden héttel felhuz.		40.60.90.120.180.20
Ébresztő 5 főt. órásnál		

Nagy raktár mindennemű 13 próbás ezüst lánczokból.

Kuria láncz 3.80.4.50.6.7.8.10.12.14.16.18.20.22.24.26.28.30.32.34.36.38.40.42.44.46.48.50.52.54.56.58.60.62.64.66.68.70.72.74.76.78.80.82.84.86.88.90.92.94.96.98.100.102.104.106.108.110.112.114.116.118.120.122.124.126.128.130.132.134.136.138.140.142.144.146.148.150.152.154.156.158.160.162.164.166.168.170.172.174.176.178.180.182.184.186.188.190.192.194.196.198.200.202.204.206.208.210.212.214.216.218.220.222.224.226.228.230.232.234.236.238.240.242.244.246.248.250.252.254.256.258.260.262.264.266.268.270.272.274.276.278.280.282.284.286.288.290.292.294.296.298.300.302.304.306.308.310.312.314.316.318.320.322.324.326.328.330.332.334.336.338.340.342.344.346.348.350.352.354.356.358.360.362.364.366.368.370.372.374.376.378.380.382.384.386.388.390.392.394.396.398.400.402.404.406.408.410.412.414.416.418.420.422.424.426.428.430.432.434.436.438.440.442.444.446.448.450.452.454.456.458.460.462.464.466.468.470.472.474.476.478.480.482.484.486.488.490.492.494.496.498.500.502.504.506.508.510.512.514.516.518.520.522.524.526.528.530.532.534.536.538.540.542.544.546.548.550.552.554.556.558.560.562.564.566.568.570.572.574.576.578.580.582.584.586.588.590.592.594.596.598.600.602.604.606.608.610.612.614.616.618.620.622.624.626.628.630.632.634.636.638.640.642.644.646.648.650.652.654.656.658.660.662.664.666.668.670.672.674.676.678.680.682.684.686.688.690.692.694.696.698.700.702.704.706.708.710.712.714.716.718.720.722.724.726.728.730.732.734.736.738.740.742.744.746.748.750.752.754.756.758.760.762.764.766.768.770.772.774.776.778.780.782.784.786.788.790.792.794.796.798.800.802.804.806.808.810.812.814.816.818.820.822.824.826.828.830.832.834.836.838.840.842.844.846.848.850.852.854.856.858.860.862.864.866.868.870.872.874.876.878.880.882.884.886.888.890.892.894.896.898.900.902.904.906.908.910.912.914.916.918.920.922.924.926.928.930.932.934.936.938.940.942.944.946.948.950.952.954.956.958.960.962.964.966.968.970.972.974.976.978.980.982.984.986.988.990.992.994.996.998.1000.

Órák, arany és ezüst a legmagasabb árakok eséréhen vétetnek. Mindennemű igazítások általam feltöltött gépével és szerzőimök segítségével a legjobb gyökörök gépeivel szerint készíttetnek és igen olcsón szállittatnak.

Pályakoszorúzott a párisi kiállításon. A munkásosztály javára. Munkás óra (Montre Proletario) külön felhuzható, igen tartósan készítve, két különböző méretben 10 és 12 torintjával. Egyedüli raktár Magyarország és kapcsoló részei számára csak nálam.

Kohn Ign.

Értesítés.

Alulírt tisztelettel adom tudtára a n. érdemű közönségnek, miszerint a mélt. Gombos Bertalan ur által feltalált

ERŐSÍTŐ-ITAL

főraktárt átvetttem.

Kérem a t. cz. közönséget szükségeslet fedezése végett hozzám alulírothoz, vagy az alatt megnevezett raktáros urakhoz fordulni. Ezen erősítő-ital nem szorulván dicsekedtinkre, a kitűnő s. érzékeny hála-nyilatkozatok úgy is majdnem mindenki előtt ismeretesek; mégis szükségesnek találjuk röviden megérteni, hogy ennek használata által az embernek legrádjabb kincsé, az egészség sok veszedelmes befolyástól, ugymint áthitéstől, gyomor gyengüléstől stb. megóvati; a jó nedvek előidézése által a keserű szájjal megszűnik stb. a lábbadozók rövid idő alatt visszanyerhetik megingatott testi s lelki erőiket; a tengereken utazók megóvatnak általa a tengeri ut ismert kellemetlenségeitől, s a legújabb tapasztalás szerint a rothadt foghuz, ha avval dörögöltetik, visszanyeri kellő minőségét.

Az erősítő-ital alulírtan kívül következő helyeken kapható: **bepecsételt üvegekben utasítással ellátva üveggjét 70 kron**

Pesten: Mészáros Miklós nádor-utca. — Mészáros Béla Krisztoffer. — Luszsa M. keresi ut. — Prohaszka Ignéz illőti ut. — Gartner K. bodza-utca. — Hollósy Gyula Wurm-utca. — Salzer L. régi színház-épületben. — Lappert György gránátos-utca. — Horváth János ur utca. — Elzmandorfer J. alsó Duna sor 5. sz. — Weisz Florián földfa-utca. — Morvay A. váci ut 5. sz. — Giorgi István Deák-utca. sz. — Emresz Károly váci utca. — Uhl József gránátos-utca. — Ruwald Hugo Dorottya-utca

Budán: Mankus J. Tabán. — Keller E. Budavár. — Mühlbacher L. és Mike J. viziváros

Aradon: Herzfeld W. — M. M. Vászárohy: Obhtali L. — Koltovszkó Csapó Sándor. — Babocs. — Kassán: Hegedűs L. gyógyszer. — B. Csaba: Blener. — Kie: Ujváros: Keller János. — R. Gyarmat: Moldoványi S. gyógyszer-szerész. — Köszthely: Beuer dr. — Komárom: Koczor Ferencz. — Hófer György. — Kecskemét: Gyenes J. — Kaloosa: Béczy M. örökösök. — Kaposvár: Polizer M. — Debreczen: Borsos Ferencz és Pásztor János. — Károlyváros: Slavay N. — Pécs: Székely János. — Rákos: Láva: Klein József. — Debreczen: Herz A. — Mohács: Amber János. — Eger: Marczali: Henig Mór. — Gyula, gyógyszer-szerész. — Eger: Műcszer. — Makó: Ehrenfeld és Spitz. — Balmazújváros: Lékner Mihály. — Balmazújváros: Orbán K. — Kőváros: Nagy-Kőrös: Hansinger Ferencz. — Gyoma: Weidinger Károly. — Steiner M. — Hajdúnánás: Farkas és Grün. — Nagyszombat: Heuffel C. F. — Bécs: Naeyvárad: Jaaky A.

Felhívom egyuttal a t. cz. helybeli, ugy vidéki gyógyszer-szerész és kereskedő urakat, hogy ha az erősítő-italból raktárt áhajtának, e tekintetben hozzám fordulnak sziveskedjenek.

„I. m. k. gazdasági ügynökség“ főügynöke

Varga Lajos,

Pesten, József-tér 14. szám alatt.

Publicität!

Anzeigen aller Art werden besorgt mit Schnelligkeit — Ersparnis von Porto und Spesen, sowie eigener Mühwaltung — Gratisbelege — Rabatt bei grösseren Aufträgen — Discretion für Special-Contracte mit besonders günstigen Bedingungen bei Uebertragung des gesammten Insertionswesens.

Sachse & Co. in Leipzig.

Zeitungs-Annoncen-Expedition.

Filialhandlungen verliucht in: **Bern und Stuttgart**

Annahme von Inseraten für die: **Allgemeinen Anzeigen der „Gartenlaube“ Auflage** 230,000 Exemplare.

Correspondenz franco gegen franco.

Altest-sérvben szenvedők,

még olyanok is, kik régen szenvednek sérveket, a jóval legtöbb esetekben, tökéletes gyógyulásnak örvendenek **Sturzenegger Gottlieb sérvkenőse** által. Kimerítő használati utasítás, számos meglepő, hivatalosan igazolt bizonyítványok előleges meggyőződésre ingyen adtak. Megrendelhetők edényekben 3 firt 20 krért ust. ért., egyenesen a feltalálónál **Sturzenegger Gottliebnál Herisauban, Appenzeli Cantonban (Sveicz), ügyszintén Formágyi F. ur gyógyszerárában a „sz. Mária-hoz“ Pesten, Széchenyi-sétátér, 26. szám a.**

napján egy óra hosszát töltött a képviselőházban, hol gr. Károlyi Ede volt tolmácsa; aztán átment a múzeumba, hol több, I. Napoleonra vonatkozó tárgyat talált. Napközben többször tett sétakocsizást a városban, megismerkedni akarván Pest nevezeteseb látnivalóival. Fővárosunk nyilvános szobrai közül láthatta a József nádor szobrának — talapzatát, mely már évek óta áll csonkán. Megnézte az ó-budai hajógyárat, a császárfürdőt, (hol a múlt szerdai bálon jelen is volt), a Pannónia-gözmalmot stb. A nemzeti színházban „Bánk bán” operát hallgatta meg, s onnan a lövöldébe ment, hol tiszteletere az egyenlőségi kör estélyt rendezett. Átalában a herceget mindenütt lehetett látni. A miniszterekkel, s több politikai tekintéllyel gyakran társalgott, és a szélsőbal több tagját is bemutatá magának. Szombaton délután a szép juhászú“-hez ment, hol ’képviselek majálist rendeztek a horvát országgyűlés küldöttei tiszteletere. Itt léte alatt a nap hőse volt; még most is sokat beszélnek róla, s beszélni is fognak hosszabb ideig. A herceg modora mindenkit megnyert, s a közönség örömmel látta mindenütt, és várta mindenüvé. Természetesen az lenne legérdekes, hogy mily véleményrel távozott el a „vörös hg” Magyarország fővárosából és Magyarországból, de erről még hallgat a krónika.

* (A képviselőház jun. 20-iki ülésében) Lónyay pénzügyminiszter a kormány nevében meghosszabbítani kérte az adóra és adóbehajtásra adott fölhatalmazást, minthogy az országgyűlés az országos költségvetés fölött még nem határozott. A képviselőház tehát az állandó pénzügyi bizottságot bízta meg, hogy fölhatalmazási javaslatot nyújtson be.

* (A június 18-ki nagy minisztertanács Bécsben,) mint írják, elhatározta, hogy a két kormány nem fogja követelni az újoncállítási törvény megszüntetését, mielőtt a honvédelmi törvény megoldatnék. Ellenben megegyeztek, hogy a hadszervezet lehető sietséggel törvényesen szabályoztassék és jövő októberben életbe léptetessék. Addig azonban, míg az új rendszer keresztülvive nem lesz, a hadsereg a mai módozat szerint kiegészíttessék.

* (A honvédelmi és újoncmegajánlási törvényjavaslatot) a kormány külön-külön fogja benyújtani a képviselőháznak, s így az idei újoncosság ismét a régi rendszer szerint fogja megtörténni. Jövő héten mindkét javaslat előterjesztetik. Egy jó reményünket csüggeszti el ismét ezen tudósítás.

* (Újra meg újra híre jár,) hogy Fiume legközelebb vissza fog tényleg is csatolhatni Magyarországhoz. Régen várunk rá.

* (Földrengés.) E hó 21-én 6 reggel óra körül a főváros több pontján földingást éreztek. A lökés keletről éjszaki irányba ment, de nem ismétlődött. Földszinti lakásokban a föld ingását nem igen érezték, de másod és harmademeleti lakásokon a tárgyak erősen megrezdültek. Pest éjszakai vidékein kisebb volt az ingás.

* (A pécsi követválasztás.) Pécsen e hó 12-ikén történt meg a képviselőválasztást. Jelöltek voltak: a szélső bal részéről Irányi Dániel, kitől lapunk

sok párisi levelet közölt; és a jobb oldal részéről Madarász Endre. A szavazás reggel 9 órakor kezdődött s éjfélig tartott. Egy távirati tudósítás szerint: éjjel 10 órakor a választási elnök katonaságot rendeltetett a szavazás helyére. A szavazás eredményét sokáig nem lehetett előre meghatározni. Végre azonban Irányi nyert szótöbbséget. A Madarász pártja óvatot tett a választás ellen.

* (Egy szép tehetségű erdélyi ifjunak, Felházy Károlynak) elhunytát jelentjük, kinek történeti dolgozataival többször találkozhatott az olvasó lapunkban, melyben készséggel nyitottunk tért a komoly törekvésű, higgadt nézetű és a hazai történet tanulmányozásában vasszorgalmu ifjunak, kit e hó 16-dikán, élte 22-dik évében, hosszas sorvadás után Páncél-Csehen tört le a halál özvegy édesanyja keblén, kit csak fájdalma megosztásával vigasztalhatunk, mert míg ő anyai szeretete kedves tárgyát, azalatt a hazai irodalom egyik reményét veszte el az elhunytban.

— (A fülbajokban s envedéket figyelmeztetjük,) hogy dr. Böke Gyula, ki tisztán fülbajok orvoslásával foglalkozván, e nemben fővárosunkban legkeresettebb orvosunk, ezentúl a sz. Rókushoz címzett kórházban naponként reggeli 8—9 óra közt ingyen vizsgálja és gyógyítja a beteget, és a miért ott bárki is kereshet nála segítséget.

* (Mesterséges haltenyésztést) akar létesíteni az állatkerti társulat az állatkertben. E célból Xántus János egy szakavatott tervet dolgozott ki. Miután a hal igen fogy hazánkban, az ügy fontos. A társulat kormánysegélyt kért a kereskedelmi ügyéségtől e célra, s Gorove miniszter felkarolván ez ügyet, évenként létezer forintnyi segély, s a létesítésre pedig 20,000 ftnyi adomány van kiállításba helyezve. A társulat egyszersmind a város támogatását is kéri.

* (A buda-pesti honvédegyület) bizottsága kérvényt intézett a belügyérhez, melyben előadván, hogy a honvédségélyezés híre sok szükölködő honvéd a fővárosba jött, s azok közül, kik vissza nem tértek, számos igazi segélyre méltó honvéd, köztök főtisztek, tudományosan képzett férfiak küzdenek az éhhalállal, miután a magán adakozás forrása bedugultnak látszik, a hiv. segélyezés pedig nagyon lassu és a legsürgösb szüksegre tekintettel nincs: 10—15 ezer forintot kér a honvédalapból kiosztás végett rendelkezése alá bocsátani.

* (Jótékonyág.) A bukaresti román kamara, ülésszaka betegezet előtt 23,500 frankot szavazott meg az — erdélyi román iskolák javára. Timeo Danaos stb.

* (Lónyay Menyhért pénzügyminiszter,) mint a „Hon” írja, Zemlénben és Zágrábtól nem messze két nagy birtokot vett.

* (Rómahatárdság.) A „Federatiunea” című pesti román lap, melyet Román Sándor országgyűlési képviselő s egyetemi tanár szerkeszt, így üdvözölte Napoleon hget. „Herceg! Dacia-Trajána román lakosai legszüksebb örömezzel üdvözölnek Pannónia Aquincumában! (Ó-Buda római neve.)

* (*Nedeczky ur praescribál a buziási fürdővendégeknek.*) Egy buziási levél panaszolja, hogy az ottani fürdővendégeknek nem csak az orvos praescribál, hanem Nedeczky ur is, a csákovai alapítványi főtiszt, ki a fürdő bérlőjének meghagyta hogy a fürdővendégek számára mily lapokat hordasson. Nevezetesen a kormány által pesti levelezővel ellátott „Ind. belge“, a P. Lloyd, Wanderer a P. Napló, Estilap, Századunk, Borszem Jankó és Kikeríki azon lapok, melyeket Nedeczky ur a fürdői idényhez egészségesnek tart.

* (*Nagyvárad kereskedők*) egy pénzváltási hivatal felállításáról folyomodtak a pénzügyminisztériumhoz, mit ez nem teljesíthetőnek mondott ki ugyan, de kísérletképen az ipar és kereskedés érdekében az ottani adóhivatal bizatot meg vasárnap és ünnepnapokon a pénzváltással. Ha ez intézkedés kielégítő sikerü lesz, valószínűleg máshol is életbe léptetik.

* (*Érdekes aranylakodalom.*) Szabolcs megyében, Szokolyban közelebb érdekes ünnepély volt. Gulácsy Károly ur tartá aranymenyegzőjét nejevel, Boronkay Anna asszonnyal. A vőlegény 74 éves, a menyasszony 68. Násznagyuk és nyoszolyólányuk most is azok voltak, kik 50 év előtt; névszerint a 86 éves Zsombori Imre, a vőlegény unokabátyja, s nyoszolyólány a 68 éves Simándi Róza k. a. Hajlott k. r. k. adára mindnyájan egészségesek és vidámak. D. u. 2 óraker kezdődött a szertartás s Budaházi Pál, encsenci lelkész, ékes beszédben mondott áldást az 50 éves házaspárra, kiket gyermekek, unokák, rokonok, barátok s a község részéről 12 falusi lány és 12 tisztas ösz környezett. Majd tarack-dörgés hirdeté a szertartás végét s a nászbedd kezdetét. Tizenegy megyéből 200-an gyültek össze e ritka ünnepélyre.

* (*Román testvéreink mulatnak*) Ohában is volt román nemzeti májális, melyre 4000-en gyültek egybe a szomszéd falvakból. Elénekeltek a „Destéptate romane“ nemzeti dalt, Mihály hős dalát; végül éneklé a tanuló-ifjuság a „Limba Romanescu“ dalt. A mulatságon jelen volt a fogarasvidéki tisztség, élén a fő- és alkaptányokkal; a fogaras helyőrség katonatisztjei közül is számosan jelentek meg. A lakománál asztok mondattak a császárért, az iskolák felvirágozásáért, a hadsereg egységéért; Bugneriu János poharat emelt a román nemzet derék férfaiért s a román nyelvért, emlékeztetve a tömeget a román nép szenvedéseire, s kérve az Istent, büntesse meg azokat a mérges hienákat, kik a legkisebb lelkifurdalás nélkül eladják a hazát, (nehány oláh képviselőt a magyar országgyűlésen.) végül így kiáltott föl: Éljen a román nyelv és a román nemzet. Oly annyira fellelkesülve mulattak, mint ha ép most érkeztek volna e földre Trajánál, a hódítóval, hogy az ő nevéhez méltólag éljenek itt.

* (*A havasok királya.*) Janku Abrahámról, kinek arcképét lapunk tavalyi folyama közlé, egyik erdélyi lapban a következőket olvassuk: Az egykor hirnevés vezér, ki oly szomorú szerepet játszott a 48-ki küzdelmekben, jelenleg mintegy 45 éves; most is izmos magas termetű, szabályos

magyaros jellegű arcvonásokkal és sárgás szőke bajszszal; öltözete fekete kalapból, ingből s hosszúszerű, csizmába huzott lábravalóból állt, melyet vállra vetett női öltönynek látszó rövid köpeny egészített ki; csizmaszárába furulya vala dugva. Valamint mindig, ekkor is mámoros állapotban volt. Állandó tartózkodási helye nincs, most Halmágyon, majd Kőrösánán, Brádon, Topánfalván kóborol, mások vendégszeretétét vévén igénybe. Tulajdonképen nincs megőrülve, hanem a szesz italokkal való rendkívüli mértékben élés el éjét meggyengítette; ha alvás után kijózanodott, azonnal újból alkalmat keres, hogy ivási szenvedélyét kielégítse s addig iszik, mignem ismét öntudatlanul elalszik.

* (*Mihály szeb fejedelem halála*) képezi folyvást a legnagyobb külföldi eseményt. Bizonyosnak látszik, hogy őt az elözött fejedelem: Karagyorgyevits Sándor érdekében működő párt gyilkolták meg. Az elfogottak vallomásai bizonyítják ezt. Hol van most Karagyorgyevits, kinek állandó lakhelye Pest volt, nem tudni bizonyosan. E hó 18-kán Pesten levő palotájában — a fő-uton — házkutatás volt. A fiatal Karagyorgyevits Pétert keresték, ki a szeb fejedelem meggyilkolására rögtön elhagyta Párist, hol többi időben volt, s Magyarországra utazott. De a fiatal Karagyorgyevits nem találták. A kutatás után egy félóra mulva érkezett meg gözöson Zimonyból. Neszté vévén azonban a kutatásnak, rögtön tovább utazott. — A meggyilkolt fejedelemről beszélik, hogy noha az előtte való napokban többször intetett, hogy hagyjon fel szabad sétéival, s a végzetes napon, ily intő levéllel zsebében, mégis kirándult topcsideri parkjába négy kedvenc sárga lován. Utközben azonban lovai visszafordultak és ösztönszerűleg visszanyargaltak vele belgrádi palotájába. Dacára ezen jóslatszerű intésnek, azért is kihajtott parkjába, hol az előre besűgött, és a lovak csodálatos ösztöne által jelzett véres tett rajta végrehajtott. Zimonyban és Péterváradon a szeb kormány megkeresése folytán, a határvidéki katonai kormány bizottmányokat nevezett, hogy az összeesküvés ide kiterjedő szálait kutassák. A magyar kormány hasonlag intézkedett. Belgrádban. Reménylik, hogy az esetben, ha Karagyorgyevics bűnrészsége megállapíthaték, a magyar nemzet megtagadja a hercegtől a vendégjogot. Bécsi lapok szerint a magyar kormány a kiszolgáltatást megtagadni szándékszik, de kész Karagyorgyevicsét szigorú bűnvádi perbe fogni a hazai törvények értelmében.

* (*Chorinszky pörében a végtárgyalás.*) jun. 22-kén kezdődött Münchenben. Negyven terhöl és tizennegy mentő tanut idéztek meg. A tanúkól idézett nők nagy része vonakodott megjelenni. Chorinszky védője dr. Schausz, nagy erélyt fejt ki, s azt akarja bebizonyítani, hogy Chorinszky nem esik beszámíthatás alá, mi kegyetlen ítélet volna az osztrák és a pápai katonai státusra, hol a gróf beszámítás alá eshetett. A vádolt életéből különös adomákat jegyeztek föl. Mondják többi közt, Folytatása a Mellékclapon.